

Najaarsrapportage 2021 Concern

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Programma's.....	7
Programma-overstijgende informatie	42
Bijlage 1: Begrotingswijziging per programma/productgroep	52
Bijlage 2: Verwachte financiële afwijkingen kredieten.....	53

Inleiding

Hoofdpijnen

Voor u ligt de najaarsrapportage 2021 inclusief coronarapportage. In deze rapportage informeren wij u over de eerste acht maanden van het huidige jaar. In de rapportage besteden wij aandacht aan de voortgang van de doelstellingen die u als raad heeft vastgelegd in de begroting 2021 en besteden wij aandacht aan andere onderwerpen zoals de financiële afwijkingen en de grote projecten.

Hieronder informeren wij u over de belangrijkste ontwikkelingen binnen de programma's. In het vervolg van deze rapportage informeren wij u uitgebreider over deze en andere ontwikkelingen.

1. Bestuur en organisatie

Wij blijven werken aan een moderne vorm van bestuur en organisatie waarin integraal denken en doen, participatie en heldere communicatie centraal staan.

Centrale thema's als modernisering en professionalisering van de interne en externe dienstverlening zijn leidend bij de ontwikkeling van diverse onderwerpen die in dit programma aan de orde zijn. De voortslepende coronacrisis neemt nog steeds veel tijd en energie, met name op de terreinen veiligheid, openbare orde en communicatie maar ook juridische aspecten rond de crisis blijven actueel.

2. Ruimte

We hebben ingezet op het verder ontwikkelen van De Fryske Marren, waar het prettig wonen en recreëren is. We hebben gewerkt aan allerlei woningbouwprojecten, van Joure tot Lemmer, van Balk tot Oudehaske en van Oudega tot Bantega. Daarnaast hebben we volop aandacht besteed aan het beheren en verbeteren van het openbaar gebied in onze prachtige gemeente. Belangrijke thema's blijven woningbouw, duurzaamheid, landschappelijke waarden en biodiversiteit.

Het juridisch instrumentarium dat wij inzetten voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt naar verwachting op 1 juli 2022 vervangen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wij gaan hier onder 2.1 Wonen verder op in.

3. Economie

Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) lijkt het erop dat wij in de regio Zuidwest-Friesland de coronacrisis al weer te boven zijn. De economie in onze regio groeide in het tweede kwartaal van 2021 met 2 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2019. Dat is opmerkelijk, want de landelijke economie in haar geheel ligt nog 0,4 procent lager dan twee jaar geleden. De bovengemiddelde groei in onze regio is te danken aan de relatief sterke positie van de industrie, vermoedt het CBS. De bouwsector doet het ook heel goed in onze regio. De orderportefeuilles van de bouwbedrijven, klusbedrijven, installateurs en leveranciers van tuinmaterialen zijn overvol. Goed nieuws natuurlijk voor onze regio, maar het blijft een momentopname.

Campings, recreatieparten, botenverhuurders jachthavens en aanbieders van logiesaccommodaties hebben veel boekingen binnen zien komen. Voor de horeca, groepsaccommodaties, zeilscholen en de bruine vloot/charterschepen waren er weliswaar ook versoepelingen, maar zij hebben het nog steeds moeilijk.

Hoe de coronapandemie zich de komende tijd gaat ontwikkelen en wat voor effecten dat op ons heeft, blijft koffiedik kijken. We zien wel dat bedrijven last hebben van de (wereldwijde) schaarste aan

grondstoffen en het tijdig leveren van materialen en onderdelen. Dat heeft effect op de doorlooptijd van werken en het kunnen leveren van producten. Wat de effecten hiervan op de lange termijn zullen zijn, is nu niet te voorspellen. Verder zien wij dat bedrijven moeite hebben om gekwalificeerd personeel aan te trekken. In de horeca zijn er zelfs bedrijven die maar beperkt open kunnen, omdat er onvoldoende personeel voorhanden is. Dit laatste is zeker een rechtstreeks gevolg van de coronapandemie. Tijdens de lockdowns zijn jongeren noodgedwongen op zoek gegaan naar een ander (bij)baantje. Zij zijn nu niet meer beschikbaar voor de horeca en er is (nog) te weinig nieuwe aanwas. Wanneer de maatregelen straks nog verder worden versoepeld, zal dit probleem waarschijnlijk nog meer toenemen. Dit vraagt om een gerichte aanpak vanuit Horeca Nederland.

4. Leefbaarheid en onderwijs

In het jaar 2021 is het voor veel sectoren door de coronacrisis een uitdaging om de activiteiten uit te voeren. Dit met name binnen de sectoren sport, onderwijs en cultuur.

De activiteiten zijn daar waar het kon zo veel mogelijk (digitaal) doorgedaan of nu weer opgestart.

Wat hebben we bereikt?

- Beleidsnotitie sport en bewegen "Scoren door samenspel" zit in de afrondende fase;
- Uitrol lokaal sport en beweegakkoord;
- De dorpencoördinatoren zijn in gesprek met de dorpshuizen om de behoeften in kaart te brengen en onderzoeken of de huidige coronafondsregeling bijstelling vraagt;
- Bouwvoorbereidingen Zuyderzee Lyceum;
- Voortijdig schoolverlaten: er is een nieuw regionaal programma van start gegaan;
- Voorbereiding aanbesteding leerlingen vervoer 2021 – 2022.

Binnen het programma wordt stil gestaan bij o.a. deze ontwikkelingen.

5. Sociaal domein

Binnen het sociaal domein hebben wij het dit jaar voorbereiding(en) getroffen op nieuwe wet- en regelgeving en gewerkt aan onze voorgenomen acties. In het programma staan we per onderdeel stil bij de realisatie na acht maanden. Wat hebben we gedaan?

- Voorbereiding op de nieuwe Wet inburgering 2021 welke op 1-1-2022 gaat gelden;
- Ondersteunen slachtoffers toeslagenaffaire
- Beleidsplan armoede en schulddienstverlening
- Voorbereiding aanbesteding Beschermd Wonen 1-1-2022
- Doorvertaling gezondheidsbeleid naar uitvoeringsplan 2021 - 2022
- Voorbereiding voor Realisatie collectieve woonvoorziening kwetsbare groepen / Balk

Prognose rekeningsaldo 2021

In de tabel hieronder ziet u het verwachte rekeningresultaat 2021. Van de voorjaarsrapportage is een begrotingswijziging gemaakt. De in deze najaarsrapportage genoemde afwijkingen betreffen afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting.

Bedragen € 1.000

	Prognose	2021
Primitieve begroting 2021	113	v
Perspectiefnota 2022	160	v
Niet door te rekenen btw in afvalstoffenheffing	-105	n
Voorjaarsnota 2021	1.907	v
Startsaldo 2021	2.075	v
Afwijkingen najaarsrapportage 2021		
Programma 1 – Bestuur en organisatie	-	
Programma 2 – Ruimte	1.370	v
Programma 3 – Economie	-250	n
Programma 4 – Leefbaarheid en onderwijs	97	v
Programma 5 - Sociaal domein	-428	n
Algemene dekkingsmiddelen incl. meicirculaire	1.758	v
Afwijkingen Najaarsrapportage 2021	2.547	v
Prognose rekeningresultaat 2021	4.622	v

Voor een specificatie van deze afwijkingen verwijzen wij naar het genoemde programma. Een deel van deze afwijkingen zijn naar verwachting structureel. Dit betreft voornamelijk een nadeel op productgroep 5.2 Maatwerkvoorzieningen Wmo van € 631.000. In de betreffende programma's wordt dit nader toegelicht. De structurele effecten nemen we in de Perspectiefnota 2023 mee.

In bijlage 1 hebben we een begrotingswijziging per programma/productgroep opgenomen van de afwijkingen in 2021. In bijlage 2 hebben we een overzicht opgenomen van de afwijkingen op de kredieten (die reeds geautoriseerd zijn of waarvan het voorgestelde besluit is deze te autoriseren). De kredieten hebben geen invloed op het rekeningresultaat. Hier wordt geen begrotingswijziging van gemaakt. Indien deze afwijkingen effect hebben op de reserve Onderhanden werk nemen we dit mee in de jaarrekening. De structurele effecten hiervan (kapitaallasten) verwerken we in de Perspectiefnota 2023.

Risico's

in bovenstaande prognose zitten nog diverse risico's. Zo zijn de financiële uitkomsten van de beheerplannen wegen en vastgoed nog niet geheel in beeld. Naast een aanpassing van de structurele storting, die we in de perspectiefnota mee zullen nemen, kan het ook incidentele gevolgen hebben in de vorm van een eenmalige extra storting in de voorziening. Dit moet dan nog in de jaarrekening verwerkt worden.

Risicomanagement

Eind 2019 is de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2019-2022 en de daarin geformuleerde uitgangspunten en beslispunten door de raad vastgesteld. In navolging van de vastgestelde nota zijn we begin van dit jaar gestart met het proces risicomanagement nieuwe stijl. In de Perspectiefnota 2022-2025 hebben we de nieuwe TOP 20 risico onderwerpen vastgesteld en deze zijn meegenomen in de berekening

van het weerstandsvermogen, zoals gepresenteerd in de Programmabegroting 2022-2025. Omdat het proces risicomanagement nieuw stijl loopt, rapporteren wij nu niet verder over de bestaande risico onderwerpen.

Leeswijzer

Conform de vastgestelde financiële verordening betreft dit een rapportage over de eerste 8 maanden van het lopende boekjaar met een vooruitblik richting het einde van het jaar. Dit doen wij aan de hand van de in de programmabegroting opgenomen doelstellingen per programma. Wij rapporteren op hoofdlijnen en afwijkingen. Per productgroep lichten wij afwijkingen groter dan € 100.000 toe. Bij investeringskredieten lichten wij afwijkingen groter dan € 50.000 toe. Evenals voorgaande jaren nemen we alleen de beïnvloedbare kosten mee in de rapportage.

U vindt in hoofdstuk 2 de programmaverantwoording. De opbouw binnen de programma's volgt de begroting 2021 en is als volgt:

- a. hoofddoelstelling programma (missie)
- b. subdoelstellingen
 - 1 Uitvoering beleid t.o.v. doelstelling.
 - 2 Afwijkingen t.o.v. begroting (> € 100.000)
 - 3 Afwijkingen benoemen investeringskredieten (10% met minimum € 50.000)
 - 4 Projecten vanaf € 1 mln.
- c. tabel verwachte afwijkingen op begroting per productgroep
- d. tabel verwachte afwijkingen op investeringen

Daarna rapporteren wij in hoofdstuk 3 over programma overstijgende onderwerpen. In dit hoofdstuk komen ook de algemene dekkingsmiddelen en enkele bedrijfsvoeringsaspecten aan bod. Vervolgens is er een stand van zaken risicomanagement, reserves en voorzieningen en de coronarapportage 2021 opgenomen.

Programma's

Programma 1. Bestuur en organisatie

Hoofddoelstelling programma (missie):

Een voor ieder zichtbaar bestuur in een eigentijdse gemeente die samen met inwoners, bezoekers en bedrijven ambitieus verder bouwt aan een omgeving waar je goed en veilig kunt wonen, werken en recreëren.

1.1 Bestuur

Doelstelling

Naast de reguliere bestuurstaken en de correcte uitvoering van wet- en regelgeving blijft het college proactief visies op de toekomst van de diverse beleidsterreinen ontwikkelen.

Ondanks de coronacrisis zijn wij toegankelijk en staan midden in de samenleving. Daarbij vormt “Het verhaal van De Fryske Marren” ons kader. Overeenkomstig de uitgangspunten van het coalitieakkoord 2019-2022 werken wij samen met onze inwoners, sociale partners en bedrijfsleven en ook met andere instanties en overheden (buurgemeenten, provincie Fryslân, Rijksoverheid en Wetterskip Fryslân). Dit doen wij op de volgende wijze.

Bestuurlijke vernieuwing

Over bestuurlijke vernieuwing is al een aantal acties opgenomen in de raadsagenda 2018-2022. Daarnaast zijn de hierna genoemde punten van belang.

- Visie De Fryske Marren

De huidige visienota van de De Fryske Marren dateert van de fusieperiode. In de visienotitie wordt beschreven hoe De Fryske Marren eruitziet en wat haar ambities zijn met betrekking tot beleid, bestuur en organisatie. Aan bureau Nij Sicht is gevraagd om in samenspraak met de raad, inwoners en het bedrijfsleven te werken aan een vernieuwde visie voor de Fryske Marren. Deze visie wordt eind 2021 afgerond.

- Inwonersparticipatie

Er is een brede behoefte aan het ontwikkelen van een structureel beleid op het gebied van participatie, zowel als het gaat om inwonersparticipatie als overheidsparticipatie. Vanuit de Omgevingswet zijn we zelfs verplicht om bij invoering (in 2022) een dergelijk beleid te hebben. Onder de naam ‘Wikselwurk’ ontwikkelen we daarom op dit moment beleid op het terrein van inwoners- en overheidsparticipatie. Besluitvorming over de aanpak heeft in het eerste kwartaal plaatsgevonden. Vervolgens zijn we aan de slag met de tweede fase: het interactieve traject met inwoners, organisatie, college en raad. In december 2021 staat de besluitvorming over dit beleid gepland.

Ontwikkeling organisatie

In 2020 hebben wij onze organisatiestructuur gewijzigd en geïmplementeerd. Deze wijziging stond niet op zich, maar vooral ten dienste van het tegengaan van verkokering en versterking van integraal werken. Op onderdelen is dit succesvol gebleken en op andere is er nog ‘werk aan de winkel’.

Voortgang collegeonderzoek Professionaliseren werkprocessen

In december 2019 heeft het college de raad geïnformeerd over het doeltreffendheidsonderzoek naar het optimaliseren van werkprocessen dat vanaf 2020 plaatsvindt. Gelet op het belang dat wij aan werkprocessen hechten, hebben wij besloten dit onderzoek te verlengen. Hierover is de raad in december 2020 geïnformeerd.

De juiste vastlegging van (werk)processen zijn naast organisatiedoelen van belang voor uitvoering van interne controles en levert een belangrijke bijdrage in de totstandkoming voor de rechtmatigheidsverantwoording die wij vanaf 2022 dienen af te leggen. Wij verwachten de doelstellingen van de professionalisering van werkprocessen tijdig te kunnen halen.

1.2 Dienstverlening en communicatie

Doelstelling

Onze gemeente heeft een professionele, betrouwbare en voor ieder toegankelijke dienstverlening, die modern is en optimaal gebruik maakt van de mogelijkheden van verdergaande digitalisering.

Dienstverlening tijdens Covid-periode

Gedurende de Covid periode was de gemeente tijdens de openingstijden normaal telefonisch bereikbaar. Voor persoonlijke dienstverlening zijn en waren wij in Joure tijdens de normale openingstijden bereikbaar. Hiervoor hadden wij in de hal en bij de balies maatregelen getroffen waardoor de dienstverlening normaal door kan gaan. Bezoekers werden in beperkte aantallen binnengelaten. Het is gelukt om de beide servicepunten op basis van de reguliere openingstijden en met de nodige coronamaatregelen open te houden, ook tijdens de lockdown.

Digitalisering algemeen

e-Dienstverlening

In het kader van het project digitalisering zijn er voor de digitale dienstverlening 15 zogenaamde eDiensten voor Burgerzaken beschikbaar gesteld. Inmiddels zijn daarvan vier diensten ingevoerd. Voor het najaar van 2021 zijn nog eens acht diensten in ontwikkeling.

Naast deze e-diensten voor burgerzaken hebben we nog een 14-tal andere processen digitaal ingericht zoals leerlingenvervoer en gehandicapten parkeerkaart. Ook hebben we de elektronische handtekening voor vergunningen en subsidies in gebruik genomen. Burgers doen met de digitale dienstverlening eenvoudig online zaken met de gemeente en wij zorgen voor klantgerichte dienstverlening die past bij deze tijd: altijd, overal, op iedere device. Dat is het gemak van digitale dienstverlening.

Live-chat / Whatsapp

Als aanvulling op de digitale dienstverlening wordt op dit moment onderzoek gedaan naar het mogelijke gebruik van een live-chat en/of whatsapp als dienstverleningskanaal. Aan de hand van een hieruit voortkomende analyse wordt voor dit najaar een besluit voorbereid.

Doelstelling

Gemeente De Fryske Marren investeert in een communicatievere organisatie en bestuur, dat open, proactief, eerlijk en helder communiceert.

Motie communicatiebeleid

In het voorjaar nam de raad een motie aan over het communicatiebeleid. Vervolgens heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen de portefeuillehouder en een delegatie van de raad over de wijze van uitvoering van de motie. Gezien de verwevenheid tussen communicatie en dienstverlening is afgesproken dat het onderwerp prominent meegenomen wordt in het dienstverleningsvisie en -concept dat op dit moment wordt ontwikkeld.

Participatie en interactie

Onder de noemer “wikselwurk” zoeken wij de verbinding met onze omgeving. Dit jaar besteden we aan het leggen van verbinding en het uit de samenleving ophalen van inzichten om toekomstige participatie vorm te geven.

De communicatieadviseurs volgen een training om ook als participatieadviseur op te kunnen treden. Die training ronden zij dit najaar af.

Communicatieve(re) organisatie

Wij willen meer aandacht voor communicatiebewuste vaardigheden van onze medewerkers zoals omgevingsbewustzijn en verantwoordelijkheid nemen. Dit vormt een belangrijk onderdeel van het inmiddels gestarte cultuurtraject dat deel uitmaakt van de organisatieontwikkeling.

In de nieuwe dienstverleningsvisie die we dit najaar ontwikkelen en het daarop geënte dienstverleningsconcept wordt een prominente plaats ingeruimd voor de communicatie rond onze dienstverlening.

Een organisatie van onze omvang vraagt om goede interne samenwerking en kennisdeling. Hiervoor is een digitale werkomgeving ontwikkeld. Deze is inmiddels ingevoerd.

1.3 Openbare orde en veiligheid

Doelstelling

De Fryske Marren is een gemeente waar je prettig en veilig kunt wonen, recreëren en werken.

Actualiteit

De fase waarin de Corona pandemie zich nu bevindt, zorgt voor een tweedeling in de maatschappij. De roep om coronamaatregelen los te laten neemt toe, terwijl de druk op de zorg nog altijd hoog is. Dit zorgt voor een toename van maatschappelijke spanningen en onrust. Dit uit zich steeds vaker in de vorm van manifestaties, demonstraties of burgerlijke ongehoorzaamheid (illegale feesten, vernielingen). Wij zetten in op een goede verbinding met onze inwoners, verenigingen, instellingen en bedrijven. Ons optreden is bij voorkeur gericht op communicatie, preventie, stimuleren en ondersteunen en waar nodig op het de-escaleren, kanaliseren en in goede banen leiden, met behulp van bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk optreden.

1. (Woon)overlast en geweld

Het aantal geëscaleerde huiselijk geweldsituaties is ten opzichte van voorgaande jaren gestegen. Wij haken het sociaal wijkteam nadrukkelijk aan voor een goede afstemming van de zorg en het borgen van de nazorg.

Er zijn door de corona maatregelen meer jongeren met sociaal-emotionele problemen en ook zien we een toename van illegale feesten en samenkomsten in onder meer de jeugdketen. De heropening van de horeca heeft ertoe geleid dat grote bijeenkomsten en de overlast die daarmee gepaard gaat, drastisch zijn verminderd.

2. Veilige evenementen

We kijken terug op een extreem rustig evenementenseizoen als gevolg van de coronapandemie. Wel zagen we veel creativiteit bij organisatoren om evenementen op een verantwoorde manier te organiseren. Binnen de regels hebben wij volop meegedacht om evenementen toch op een veilige manier doorgang te kunnen laten vinden.

3. Ondermijnende criminaliteit

Vorig jaar heeft dit belangrijke thema vanwege de coronacrisis onvoldoende aandacht gekregen. Inmiddels is de aanpak van ondermijnende criminaliteit weer opgepakt. Wij actualiseren onze beleidsregels en

werkafspraken rondom drugspanden, waarbij wij ook meer aandacht schenken aan de onderliggende problematiek die hieraan ten grondslag kan liggen. Het beleid verwachten wij nog dit jaar vast te stellen. Verder werken wij aan het verbeteren van ons instrumentarium, zoals het Bibob-beleid waarmee wij een drempel opwerpen tegen misbruik van gemeentelijke subsidies, vergunningen en diensten door criminelen. De uitvoering van ons Bibob-beleid is geëvalueerd. Wij verwachten dit najaar kennis te nemen van de evaluatierapportage en een besluit te kunnen nemen op basis van de aanbevelingen. Wij hebben opdracht gegeven een weerbaarheidsscan uit te voeren. Met deze scan krijgen wij inzicht in de eventuele kwetsbaarheden in onze eigen organisatie zodat wij ons daarop kunnen gaan richten in onze verdere aanpak. Wij verwachten dit najaar kennis te nemen van de uitkomsten.

4. Informatieveiligheid en cybercriminaliteit

Gemeenten hebben een belangrijke rol om te voorkomen dat inwoners, bedrijven, voorzieningen én de gemeente zelf, slachtoffer worden van cyber gerelateerde zaken. Als gemeente werken wij via 3 wegen aan onze cyberweerbaarheid:

- Informatieveiligheid

We nemen onze verantwoordelijkheid om de digitale systemen in ons eigen huis op orde te houden. Onder paragraaf 1.9 Algemeen – Informatieveiligheid hebben wij dit nader uitgewerkt.

- Cyberincidenten en cybercrisis

Hier gaat het om het voorbereid zijn op een crisis met een zware cybercomponent. Wij vinden het van groot belang om ons daarop voor te bereiden d.m.v. een crisisoefening in samenwerking met de Veiligheidsregio Fryslân.

- Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit

Als gemeente zien wij een taak in het meer weerbaar maken van bewoners en ondernemers. Dit onderdeel willen wij nader uitwerken waarbij we aansluiten bij bestaande initiatieven, zoals de regionale samenwerking die er op dit gebied al is.

Binnen de budgetten is er nog ruimte om dit najaar nog een aantal taken op te pakken op het terrein van Bibob en Digitaal opkopersregister (DOR) en het optimaliseren van de afstemming van het uitvoeringsplan veiligheid met het handhaving uitvoeringsplan.

1.4 APV en bijzondere wetten

Doelstelling

Gemeente De Fryske Marren is een gemeente waarin de leefbaarheid, veiligheid en openbare orde in het openbare gebied gewaarborgd worden. Dit met de juiste verhouding tussen horeca/evenementen en omwonenden.

Onder andere door de (landelijke) problematiek rondom het gebruik van lachgas, overlast door vuurwerk en ook de verdere aanpak van ondermijning zullen we nog dit jaar de APV actualiseren. Wij blijven de gevolgen van de Omgevingswet, de Alcoholwet en de Wet regulering prostitutie op de voet volgen en nemen deze in de APV op voor zover dat nodig is. Dit blijven wij samen met onze veiligheidspartners monitoren.

Mede onder invloed van de coronacrisis hebben wij de regels rond het gebruik van (horeca)terrassen kritisch tegen het licht gehouden. De uitkomsten daarvan worden de komende tijd geëvalueerd.

Wij verwachten dat we vooralsnog nauwelijks veranderingen gaan zien. Op dit moment mag er op beperkte basis iets worden georganiseerd maar we zien dat nauwelijks terug in de cijfers. Organisatoren

worden afgeschrikt omdat er aan veel voorwaarden moet worden voldaan. Tot nu toe zijn alle grote evenementen in 2021 niet doorgegaan.

Algemeen

Ontwikkelingen jeugdketenbeleid

De raad is door middel van een raadsmemo op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen en planning in het kader van jeugdketenbeleid. Dit najaar wordt in samenwerking met Platform Nuchtere Fries en Doarpswurk een bijeenkomst georganiseerd voor jongeren, ouders en andere belanghebbenden. Doel van deze bijeenkomst is de vertrekpunten van het jeugdketenbeleid te toetsen bij de verschillende partijen. De input van deze bijeenkomst wordt vertaald naar het jeugdketenbeleid.

Informatieveiligheid

De Fryske Marren neemt de privacy van haar klanten en de informatieveiligheid zeer serieus. Burgers en bedrijven moeten er op kunnen vertrouwen dat de gemeente zorgvuldig en controleerbaar met informatie omgaat en deze goed beveiligt.

Baseline informatieveiligheid Overheid

Alle overheidsorganisaties zijn gehouden aan het normenkader m.b.t. informatieveiligheid: de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Op basis van verschillende testen, analyses en onderzoeken is het BIO-informatiebeveiligingsbeleid en het bijhorende actieplan vastgesteld. De verwachting is dat De Fryske Marren in 2022 het vastgestelde niveau van beveiliging heeft bereikt.

Audits

Er zijn in februari 2021 twee externe audits uitgevoerd. Op basis daarvan is er één verbeterpunt vastgesteld. Dat is in tussen gerealiseerd. De auditresultaten waren verder positief. We verwachten voor het einde van 2021 een positieve terugkoppeling op ingediende verantwoordingsdocumenten te krijgen. Het verantwoordingsproces over 2021 is ondertussen gestart. Wij verwachten dat dit ook in 2021 met een positief resultaat wordt doorlopen.

Vooruitblik: Aanpassen en weerbaarheid

Het weerbaarder maken van overheidsorganisaties en onze maatschappij is een breed gedragen prioriteit voor de overheid. De komende jaren is daarom in toenemende mate focus en toezicht op de beheersing van de (interne) risico's.

Digitalisering en digitaal (thuis)werken heeft door corona een vlucht genomen. De dreigingen en risico's zijn hierdoor verschoven en toegenomen. Wij passen onze werkwijze en maatregelen aan op deze veranderingen.

Dreigingen, risico's en incidenten in het digitale domein blijken de afgelopen jaren een vlucht te hebben genomen. Cybercrime is helaas bewezen effectief. Naast de uitvoering van onze huidige plannen denken wij daarom in verschillende samenwerkingsverbanden na over een passend antwoord.

Financiële afwijkingen

We verwachten geen grote afwijkingen binnen programma 1.

Afwijkingen op kredieten

Voor dit programma verwachten wij geen afwijkingen op kredieten.

Programma 2. Ruimte

Hoofddoelstelling programma (missie):

Een dynamische, duurzame, ontwikkelingsgerichte en veilige woon-, werk- en recreatiegemeente met behoud en versterking van bestaande (omgevings-)kwaliteiten, een gemeente die bijdraagt aan het welzijn van onze inwoners en recreanten.

We hebben ingezet op het verder ontwikkelen van De Fryske Marren, waar het prettig wonen en recreëren is. We hebben gewerkt aan allerlei woningbouwprojecten, van Joure tot Lemmer, van Balk tot Oudehaske en van Oudega tot Bantega. Daarnaast hebben we volop aandacht besteed aan het beheren en verbeteren van het openbaar gebied in onze prachtige gemeente. Belangrijke thema's blijven woningbouw, duurzaamheid, landschappelijke waarden en biodiversiteit.

Het juridisch instrumentarium dat wij inzetten voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt naar verwachting op 1 juli 2022 vervangen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wij gaan hier onder 2.1 Wonen verder op in.

2.1 Wonen

Doelstelling

We willen dat alle inwoners van De Fryske Marren zoveel mogelijk hun woonbehoefte kunnen realiseren.

Woningbouw

We hebben op 18 maart 2021 de woningbouwafspraken met de provincie ondertekend. Op basis hiervan werken we via diverse projecten aan onze woningbouwdoelstellingen. In het jaar 2021 is de woningbouwdoelstelling om zoveel mogelijk projecten in de planfase voor te bereiden, zodat we weer een stapje dichterbij de uitvoering komen. Het gaat erom dat er voldoende harde plancapaciteit (gemiddeld 100 per jaar) beschikbaar komt, die ruimte biedt voor woningen. De komende jaren sturen we nadrukkelijker op een divers aanbod voor iedereen, zowel qua woonvorm als prijs- en huurklasse.

We praten de gemeenteraad periodiek bij over de stand van zaken van de woningbouwprojecten. Daarbij bespreken we de aanpak en de wijze waarop we de projecten vormgeven. In een tijd van stijgende woningbouwprijzen en een krap aanbod, is het met inwoners en ondernemers zoeken naar maatwerkoplossingen. Daarbij kijken we ook naar voorbeelden uit andere gemeenten die hier toepasbaar zijn. Ook houden we nadrukkelijk eventuele subsidiemogelijkheden in de gaten.

We hebben verder gewerkt aan het verbeteren van de monitoring van projecten en hier gaan we de komende tijd mee door. De raad ontvangt van ons in het 4e kwartaal de derde woningmarktrapportage. Vanuit het Rijk komt er veel nieuw beleid op ons af, dat we meenemen in het nieuwe uitvoeringsprogramma als opmaat naar een nieuwe woonvisie.

Gemeentelijk vastgoed

Aan het begin van het jaar had de gemeente 7 woningen in bezit, waarvan 2 met leegstand. De woning DE-plein 2a is in gebruik geweest bij het project Tûk Wenjen. Vanwege de strategische ligging aan het begin van het park verkopen we deze woning niet. Op korte termijn gaan wij de woning verhuren. De leegstaande woning aan de A. Koopmanstraat in Lemmer is in de loop van het jaar verkocht. Dat is conform het beleid om woningen, ná vertrek van de zittende huurder(s) te verkopen. De actuele voorraad is daarmee gekrompen naar 6 woningen.

Doelstelling

We implementeren de Omgevingswet met betrokkenheid van onze samenleving.

De Omgevingswet bundelt 26 huidige wetten over onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur tot één nieuwe wet. De inwerkingtreding van de wet is al een aantal keren uitgesteld. De wet treedt nu naar verwachting in werking op 1 juli 2022, op voorwaarde dat het digitale stelsel Omgevingswet (DSO) op 1 oktober 2021 functioneert. Ondanks het uitstel en de onzekerheid over het tijdig functioneren van het DSO, vormt dit geen aanleiding om onze inspanningen voor de implementatie van de Omgevingswet te verminderen.

In lijn hiermee hebben we ook de afgelopen 8 maanden weer volop gewerkt aan de implementatie van de wet en daarbij grote stappen gemaakt. We hebben ons daarbij net als vorig jaar vooral gericht op de door de VNG opgestelde minimale eisen voor implementatie van de wet. Doel is dat iedereen werkt met en in de geest van de Omgevingswet, zodra deze wet in werking treedt. Voor burgers en bedrijven is dan helder wat er wel en niet mag binnen de fysieke leefomgeving en welke regels en processen er voor hen veranderen. Ook hebben zij toegang tot informatie over de kwaliteit van de leefomgeving.

We leggen in het vierde kwartaal van 2021 het tweede ontwerp van de omgevingsvisie voor aan de raad. De raad kan dan besluiten het tweede ontwerp ter inzage te leggen. Als de raad daartoe besluit kan een ieder dan desgewenst zijn of haar mening geven over dit tweede ontwerp.

Wat het omgevingsplan betreft hebben we op basis van het plan van aanpak omgevingsplan onze verordeningen over de fysieke leefomgeving geanalyseerd. Ditzelfde hebben we gedaan voor de bruidsschat, die uit 600 regels bestaat die overgaan van het Rijk naar de gemeente. De gemeente moet vervolgens voor elke regel beslissen of deze overgenomen, geschrapt of veranderd wordt. Daarvoor is een aantal werkgroepen ingericht.

Voor de VTH-taken wordt volop gewerkt om de nieuwe vergunningsprocessen in te richten. Ook wordt er een integraal VTH-beleid opgesteld, dat in 2022 wordt vastgesteld. Hierbij is een directe koppeling met de Omgevingsvisie. Voor het verder opleiden van onze medewerkers is een vervolgetraject geformuleerd. Het Handhavingsuitvoeringsprogramma 2022 wordt in het vierde kwartaal 2021 opgeleverd.

We zijn bezig met de totstandkoming van een integraal participatiebeleid, een herijkt dienstverleningsplan en het beschrijven/opstellen van klantreizen/serviceformules. Deze zijn organisatiebreed opgepakt, waarbij we ook de inwoners betrekken.

We voeren op dit moment vijf proefprojecten uit in het kader van de Wet Kwaliteitsborging. Deze wet beoogt de bouwkundige toets en toezicht naar de markt over te hevelen. Daarvoor in de plaats krijgen wij een meer controlerende rol.

Met andere Friese gemeenten en verbonden partijen (de FUMO en de Veiligheidsregio) zijn we bezig om de Omgevingswet gezamenlijk goed te kunnen implementeren. Het uitwisselen van kennis en ervaringen speelt daarbij een grote rol, maar ook het in het kader van de Friese Aanpak oppakken van vraagstukken.

Op het gebied van ICT en informatievoorziening hebben we veel voorbereidingen getroffen om het digitale stelsel omgevingswet (DSO) tijdig te implementeren en op 1 juli 2022 werkend te hebben. De noodzakelijke aansluitingen zijn geregeld en voor de benodigde applicaties vindt de procesinrichting plaats. Alleen de standaarden moeten nog door de VNG beschikbaar gesteld worden.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet vraagt ook financiële aanpassingen. Financiële arrangementen met uitvoeringsdiensten, procedures en regels kostenverhaal, legesverordening, mandaatregelingen en

verordeningen planschade moeten uiterlijk juni 2022 zijn aangepast en vastgesteld. Op dit moment werken we hier in verschillende werkgroepen aan.

De implementatie van de Omgevingswet vergt veel inspanning van onze medewerkers, waardoor er druk op de capaciteit ontstaat. Er wordt op verschillende plekken ingehuurd om de reguliere werkzaamheden door te laten lopen opdat de vaste medewerkers kunnen deelnemen in de werkgroepen voor de Omgevingswet. Zij raken daardoor ook goed voorbereid op de komst van die wet.

Ook de gemeenteraad staat voor een grote inspanning als het om de Omgevingswet gaat. Wij zullen er voor zorgen dat we niet alles in één keer ter besluitvorming voorleggen, maar op een aantal verschillende momenten opdat de raad het kan overzien.

Omdat de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld en er een toename is van de benodigde capaciteit in de werkgroepen moet er langer ingehuurd worden dan verwacht. In de Perspectiefnota 2021 is al gemeld dat het budget niet toereikend zou zijn voor dit jaar.

Doelstelling

We werken aan een duurzame gemeente en nemen onze verantwoordelijkheid binnen de opgaven en taken van de energietransitie.

De afgelopen maanden hebben we verder gewerkt aan het nieuwe duurzaamheidsprogramma. We leggen het stuk dit najaar voor aan de raad.

Als onderdeel van de Regionale Energie Strategie (RES) regio Fryslân hebben we gewerkt aan de RES 1.0. Deze is voor de zomer vastgesteld door de raad. Hierin is opgenomen wat de bijdrage is van de RES regio Fryslân aan het klimaatakkoord. De komende periode werken we met de andere Friese overheden aan de uitvoering van de RES 1.0.

We zijn dit jaar gestart met het opstellen van de Transitievisie Warmte (Warmtevisie), waarin we aangeven hoe we de komende tijd werken aan het aardgasvrij maken van onze wijken en buurten. De visie moet eind 2021 vastgesteld zijn door de raad, waarna we aan de slag gaan met de wijkuitvoeringsplannen.

We ondersteunen lokale initiatieven op het gebied van duurzame energie, zoals van energievoöperaties en dorpsbelangen. Zo hebben we een intentieverklaring getekend met de Energie Coöperatie Gaasterland, om in Balk een haalbaarheidsonderzoek te doen naar het gebruik van restwarmte van bedrijven en aquathermie als verwarming voor woningen. We zijn ook betrokken bij eenzelfde onderzoek naar het gebruik van restwarmte van DE in Joure.

Door middel van Tûk Wenjen stimuleren we particuliere woningeigenaren om hun woning te verduurzamen. Hiervoor hebben we ook subsidies toegekend gekregen vanuit het Rijk.

We onderzoeken de mogelijkheden voor verduurzaming van de mobiliteit van de eigen organisatie, dit ook in het kader van de CO₂-prestatieladder. Gemeente De Fryske Marren is nu gecertificeerd op trede drie (van de vijf) van dit CO₂-managementsysteem. We hebben de ambitie en bestuderen de mogelijkheden om naar trede vier te gaan.

In 2021 zijn we verder gegaan met het duurzaam op ecologische wijze beheren van onze bermen. Daarnaast zijn we dit jaar gestart met het ecologisch beheer van het stedelijk water. De resultaten hiervan zijn al zichtbaar, doordat er meer waarnemingen zijn van bepaalde flora- en faunasoorten.

De Routekaart voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed is zo goed als afgerond. Deze bieden wij in het eerste kwartaal van 2022 aan de raad aan. De Routekaart wordt vergezeld van een geactualiseerd onderhoudsbeleid (nota Levenscyclusbeheer).

De gezamenlijke aanbesteding, uitgevoerd door de provincie, van de publieke laadpalen-infrastructuur binnen Fryslân loopt. Onze gemeente is hierbij aangesloten. Het doel is om eind 2023 in totaal 700 publieke laadpalen toegevoegd te hebben aan het bestaande laadnetwerk in de Provinsje Fryslân, waarvan 82 in onze gemeente. Naar verwachting is begin november bekend welk bedrijf de publieke laadpalen levert en plaatst.

Binnen het klimaatakkoord zijn er afspraken gemaakt over de reductie van de CO₂ uitstoot de komende jaren. Gemeenten hebben verschillende wettelijke taken om de energietransitie te realiseren. Duurzaamheid is echter niet alleen de energietransitie; ook circulaire economie/inkopen, biodiversiteit en het watersysteem zijn belangrijke onderwerpen waar we de komende jaren hard aan moeten werken. Afgelopen jaar is nog maar weer eens duidelijk geworden dat wereldwijd het klimaat verandert, een bevestiging hiervan hebben we gekregen in het nieuwe IPCC-rapport.

Naast de wettelijke taken heeft de gemeente ook eigen ambities, die we hebben opgenomen in het concept duurzaamheidsprogramma.

Doelstelling

Een toekomstbestendige agrarische sector.

Doelstelling

Het behouden en versterken van de karakteristieken en kwaliteiten van het veenweidegebied.

Gelet op de nauwe verwevenheid van de twee hier boven genoemde doelstellingen, geven wij de teksten die bij deze doelstellingen horen als eenheid weer.

Binnen het project Greidhoeke+ ondersteunen we via gebiedsprocessen meerdere pilotgebieden met de landbouwtransitie. In de Brekkenpolder hebben we beheer en onderhoud van bermen en sloten overgedragen aan de agrariërs, die eveneens als pilot hekkelspecie met bokashi omzetten in meststoffen om de grond te verbeteren. In Langweer, in de Brekkenpolder-zuid en de Haskerveenpolder zijn we bezig met een integraal gebiedsproces, waarbij de focus ligt op een verdienmodel voor duurzame landbouw. Daarnaast loopt er een traject met verontruste inwoners van Gaasterland, over de problemen met lelieteelt. We zoeken daarbij, in samenwerking met de telers, naar een meer milieuvriendelijke oplossing om de overlast voor omwonenden en invloeden op de omliggende natuur te beperken.

In 2020 is, in samenwerking met provincie, waterschap, gemeenten, de landbouworganisaties (vertegenwoordigd door LTO) en de natuurorganisaties (vertegenwoordigd door de Friese Milieufederatie) het ontwerp-veenweideprogramma opgesteld. Dit programma heeft verschillende doelstellingen, waaronder het vertragen van de bodemdaling en het reduceren van de CO₂-uitstoot. Via integrale gebiedsprocessen, waarbij ook gekeken wordt naar biodiversiteit, landbouwtransitie, kringlooeconomie en leefbaarheid, moet dit programma uitgerold gaan worden over het Friese veenweidegebied.

De Friese veenweidegemeenten hebben allemaal een zienswijze ingediend. Dit omdat de gemeenteraden nog niet genoeg betrokken waren bij het proces. Het veenweideprogramma leggen we in oktober 2021 ter vaststelling voor aan de raad.

Er is binnen het provinciebrede veenweideprogramma opdracht gegeven voor het realiseren van een funderingsloket en een funderingsviewer. Het loket is operationeel. De viewer wordt in het 3e kwartaal van 2021 in gebruik gesteld voor inwoners met schade aan funderingen door lage grondwaterpeilen.

Provinciale Staten hebben besloten tot het instellen van een ‘funderingstafel’, die oplossingen aan moet dragen voor de problemen met funderingen van huizen in het veenweidegebied. Naast deskundigen worden ook huisbezitters en agrariërs betrokken. De voorbereiding is in volle gang en naar verwachting wordt de funderingstafel in het 4e kwartaal van 2021 operationeel.

In 2021 wordt gekeken of er mogelijkheden zijn voor een funderingsfonds om gedupeerden van funderingsschade te ondersteunen. De gemeenteraad heeft hier eind 2020 ook een motie over aangenomen.

Provinsje Fryslân ontwikkelt een grondbank, die naar verwachting in 2021 in gebruik genomen wordt. Dit is cruciaal voor de uitvoerbaarheid en het halen van de ambities binnen het veenweideprogramma.

Doelstelling

We willen de gemeente ontwikkelen in samenhang en in evenwicht met de aanwezige (landschappelijke en cultuurhistorische) waarden.

Bij nieuwe ontwikkelingen worden de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden inzichtelijk gemaakt en als een van de ingrediënten van planontwikkeling meegenomen. Het gaat daarbij niet alleen om behoud, maar ook om het verder ontwikkelen en versterken van deze waarden. De in 2020 afgeronde landschapsbiografie biedt daarvoor een goede inhoudelijke basis.

Ook in de omgevingsvisie worden, zoals de Omgevingswet overigens voorschrijft, de landschappelijke en cultuurhistorische waarden beschreven en ingezet als basis voor ontwikkelingen. We faciliteren toelaatbare ontwikkelingsplannen voor uit- en inbreiding met ruimtelijke procedures. Het bestemmingsplan komt als instrument naar verwachting op 1 juli 2022 te vervallen en we gaan dan werken met het instrument omgevingsplan. Wel ronden we nog een aantal bestemmingsplannen af. Dit kan als we ontwerpen van die plannen voor 1 juli 2022 ter inzage leggen.

In de Voorjaarsrapportage hebben we over de zandwinning meegedeeld dat Liander de aanvraag om omgevingsvergunning voor het aanleggen van een stroomkabel naar de wal nog niet had ingetrokken. Dit ondanks het feit dat het plan voor de zandwinning van de baan is. Inmiddels heeft Liander de aanvraag wel ingetrokken.

Het vaststellen of wijzigen van bestemmingsplannen kan leiden tot planschade. Als planschade optreedt, moeten wij die meestal in de vorm van een geldbedrag uitkeren. Soms is het ook mogelijk om de aanvrager te compenseren door zijn vervallen planologische mogelijkheden te herstellen. Een dergelijke situatie doet zich momenteel voor. Wij hebben voor die situatie besloten dat wij ons inspannen de vervallen planologische mogelijkheden te herstellen. Er is een risico dat, als de bestemmingsplanprocedure strandt, er alsnog planschade moet worden uitgekeerd.

We werken aan de planvorming voor onder meer de woningbouwplannen Wyldehoarne 4 en Sevenwolden in Joure, aan de derde fase van Tramdyk Oost in Lemmer en aan Oosterzee-West. Daarnaast faciliteren we plannen van derden zoals de Zuiderzeestraat in Lemmer en Kade 5-7 in Sint Nicolaasga. Verder werken we aan de afronding van diverse actualisatieplannen zoals het bestemmingsplan Lemmer-Buitengaats.

Momenteel vindt er geen gaswinning in de gemeente plaats. Vermilion heeft vergunning voor het uitvoeren van seismologisch onderzoek voor een deel van de gemeente, om met dit onderzoek kennis te krijgen van de ondergrond. Er is beroep ingesteld tegen het instemmingsbesluit winningsplan Oldelamer. Dit beroep loopt nog bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Verder is er bezwaar ingediend tegen de wijziging van de winningsvergunning koolwaterstoffen Gorredijk. Deze vergunning

heeft ook betrekking op ondergrond van onze gemeente. Het wachten in deze zaak is op de beslissing op bezwaar door de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

Doelstelling

De bebouwde leefomgeving en ruimtelijke ordening is leefbaar, veilig en bevordert de gezondheid.

De coronacrisis heeft niet geleid tot een afname van het aantal aanvragen. Integendeel, net als vorig jaar is sprake van een toename van het aantal aanvragen.

De Wet Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH), wijziging van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, stelt onder andere eisen aan de kwaliteit van de medewerkers en het beleid. In het provinciaal bestuurlijk VTH-overleg is afgestemd om een provincie-brede herijking uit te voeren voor de kwaliteit van de medewerkers en het beleid op het gebied van VTH. Inmiddels is duidelijk dat alle medewerkers voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Het provinciaal bestuurlijk VTH-overleg heeft eind 2020 ingestemd met het provinciaal VTH-beleid voor de basistaken van de FUMO. Het college heeft dit beleid in mei 2021 vastgesteld en de raad hierover geïnformeerd.

De deelnemers aan de FUMO hebben een nieuw sturings- en financieringsmodel vastgesteld. Hierdoor is een wijziging van de financieringssysteem van de FUMO nodig en een wijziging van de gemeenschappelijke regeling. Daarvoor is toestemming nodig van de gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân. De raad heeft op 2 juni jl. besloten het college toestemming te verlenen voor het wijzigen van de GR FUMO. De begroting FUMO 2022 is vastgesteld in de AB FUMO-vergadering van 8 juli 2021.

Daarnaast is begin januari 2021 opdracht gegeven aan een bureau om het VTH-beleid voor gemeente De Fryske Marren op te stellen. Hierbij is expliciet aangegeven dat dit beleid moet worden gekoppeld aan de implementatie van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging, waarvan de planning is dat deze op 1 juli 2022 in werking treden. De planning is dat het VTH-beleid in 2022 op bestuurlijke route gaat.

Doelstelling

Behoud en herstel van gemeentelijke monumenten.

Eind 2019 heeft de gemeenteraad het nieuwe gemeentelijke monumentenbeleid en de nieuwe Erfgoedverordening vastgesteld. In 2020 zijn we gestart met de uitvoering hiervan en met de voorbereidingen voor het herijken van de gemeentelijke monumentenlijst. Begin 2021 hebben wij op verzoek van een aantal eigenaren de status ingetrokken van een tiental gemeentelijke monumenten. Deze hadden bij de inventarisatie te weinig punten gekregen en op basis van het vigerende beleid mochten deze afgevoerd worden. In juni 2021 heeft het college het besluit genomen 'voornemens te zijn 56 objecten aan te wijzen als gemeentelijk monument'. Er zijn 13 zienswijzen ingediend. Deze worden niet aangewezen als gemeentelijk monument. De definitieve aanwijzing is in voorbereiding en wordt dit najaar verwacht.

Begin volgend jaar gaan wij aan de slag met het opstellen van een Kerkenvisie, waarvoor wij een subsidie toegekend hebben gekregen. Eind volgend jaar maken we een begin met de Erfgoednota.

Doelstelling

We willen een doelmatig, veilig en duurzaam verkeers- en vervoerssysteem realiseren.

Onze dagelijkse werkzaamheden zijn gericht op het behouden van en verder werken aan een eenduidig, functioneel en verkeersveilig wegennet, met speciale aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Aanpassingen aan het wegennet baseren we op de in ontwikkeling zijnde risicoanalyse wegennet, draagvlak en voldoende middelen.

We zijn in 2020 gestart met deze risicoanalyse, voor alle 60 km per uur-wegen in onze gemeente. Hierbij kijken we naar specifieke risicofactoren (wegkenmerken, omstandigheden of gedragingen), die de kans op gevaarlijke verkeerssituaties kunnen vergroten. We laten de analyse verder uitwerken door een externe partij en stellen op basis van de risicoanalyse een uitvoeringsplan met maatregelen op. Om aanspraak te kunnen maken op een subsidieregeling, moeten wij deze analyse dit jaar uitvoeren. Het uitvoeren van deze werkzaamheden (de risicoanalyse, de discussienotitie parkeren Lemmer en een aantal kleinere fietsveiligheidsmaatregelen) leidt tot een overschrijding van het budget.

We blijven lobbyen voor een aquaduct onder de Skarster Rien en geven inhoud aan de nog vast te stellen visie 'Lemmer, poort van Zuidwest Friesland'. Dit laatste doen we met het oog op een goede ontsluiting en doorstroming over land en water. Ook zetten we ons in voor een veilig en functioneel vaarwegennet, zowel voor de beroeps- als de recreatievaart.

Voor het uitvoeren van maatregelen uit het 'Uitvoeringsprogramma fietsveiligheid 2020-2023' zijn voor de jaren 2022 en 2023 financiële middelen beschikbaar. We pakken de uitvoering van de maatregelen de komende jaren op.

Samen met de provincie werken we aan de voorbereiding van het realiseren van twee doorfietsroutes in onze gemeente. Afgelopen zomer zijn, in opdracht van de provincie, deelfietsen op de busstations van Joure en Lemmer geplaatst. De provincie heeft daarnaast financiële middelen beschikbaar gesteld voor uitbreiding van de fietsparkeerplaats bij busstation Lemmer. Ook werken we mee aan het gezamenlijk ontwikkelen van nieuw provinciaal fietsbeleid. Daarnaast nemen we deel aan een door Rijkswaterstaat opgestarte 'Verkenning Friese bruggen', met in het bijzonder aandacht voor vervanging van de brug bij Spannenburg.

De parkeerdruk in Lemmer is hoog, mede omdat verschillende projecten in uitvoering zijn. Om de parkeerdruk te verminderen hebben we een aantal maatregelen genomen. Zo hebben we aan de Vuurtorenweg een terrein geschikt gemaakt als parkeerterrein voor 120 auto's. Daarnaast hebben we het Fedde Schurerplein bruikbaar gemaakt voor het parkeren van 20 auto's. Naar beide nieuwe parkeerterreinen hebben we verwijsborden geplaatst. Ook hebben we in een aantal straten borden geplaatst met 'parkeren uitsluitend voor bewoners'. Op basis van klachten over fout parkeren worden extra handhavingsronden gehouden. We hebben alle ondernemers schriftelijk dringend verzocht gebruik te maken van de langparkeerterreinen. In augustus heeft een bijeenkomst voor inwoners plaatsgevonden. Mogelijke vervolgacties pakken we op. Voor de lange termijn werken we aan een nieuwe centrumvisie waarbij de parkeersituatie in Lemmer ook een belangrijk aandachtspunt is.

Het plan voor aanpassing van de driesprong Huisterheide-Langwarderdyk heeft vertraging opgelopen omdat het project na de besluitvorming over de Perspectiefnota enige tijd stil heeft gelegen. Momenteel werken we verder aan een ontwerp. Van het Rijk hebben we eind 2020 een subsidietoekenning ontvangen, onder andere voor aanpassingen op en nabij de driesprong. We zoeken nog naar aanvullende middelen om de driesprong volledig aan te kunnen pakken. Zo zijn we met de provincie in gesprek over een mogelijke bijdrage en is er vanuit het jaarplan wegen een bijdrage ter beschikking gesteld. Vervolgens kunnen we de balans opmaken over de beschikbare middelen in relatie tot de benodigde middelen.

Ook in 2021 organiseren we het hele jaar activiteiten voor verkeerseducatie. Hierbij focussen we ons op de kwetsbare verkeersdeelnemers: beginnende bestuurders, ouderen en fietsers. In de afgelopen maanden hebben we het theoretisch verkeersexamen afgenomen. De scootmobieltrainingen zijn in volle gang. Op diverse scholen wordt in de komende maanden voorlichting gegeven, onder andere in de vorm van een theatervoorstelling.

Op dit moment is het actieplan voor permanente verkeerseducatie in de maak. Voor de periode 2021-2025 hebben we in het kader van de provinciale €-€-regeling voldoende middelen om de in het actieplan opgenomen activiteiten te kunnen bekostigen. Ook gaan we dit jaar weer de Rijvaardigheidsdag organiseren. We voeren de activiteiten volgens planning uit. Mochten er nieuwe, strengere coronamaatregelen komen, dan bestaat echter de kans dat activiteiten geen doorgang kunnen vinden.

Samen met de vervoerder Arriva heeft de provincie een routekaart met dienstregelingsscenario's uitgewerkt voor 2021 en 2022. De routekaart is zo opgebouwd dat hoe ernstiger het veiligheidsniveau voor de regio Fryslân wordt door corona, hoe meer er wordt afgeschaald in de dienstregeling bus.

Daarnaast heeft de provincie samen met Arriva een transitieplan opgesteld, dat op 30 maart jl. vastgesteld is in GS. Met dit plan wordt inmiddels een kostendekkend vervoersaanbod uitgerold in Fryslân, waarmee de effecten van corona opgevangen worden. Op dit moment is men bezig met de uitvoering en het definitief maken van de dienstregeling voor 2022.

2.2 Openbare ruimte

Doelstelling

- De gemeente voldoet aan de wettelijke zorgplicht voor het handhaven van de veiligheid in de openbare ruimte.
- We willen de biodiversiteit in de gemeente vergroten om ziekten en plagen in het groen via natuurlijke vijanden te bestrijden. Daarnaast werken wij mee aan het vergroten van de natuurwaarden in onze gemeente.
- We geven ruimte aan mogelijkheden van participatie van inwoners in het beheer van de openbare ruimte.
- We willen een toegankelijke openbare ruimte.

We veranderen het beheer steeds meer naar een ecologisch beheer. Dit jaar hebben we een grote bloemenweide bij Woudfennen in Joure aangelegd en hebben we bloemmengsels ingezaaid bij projecten, zoals Tramdijk in Lemmer. Ook hebben we gewerkt aan het verbeteren van de waterkwaliteit.

Voor de verbetering van de toegankelijkheid en veiligheid van de openbare ruimte zijn we bij een aantal locaties gestart met het oplossen van extreme wortelopdruk.

Riolering en stedelijk water

We werken op dit moment het uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie uit. Het thema gezonde leefomgeving werken we in het komende jaar verder uit, zodat we daarvoor een uitvoeringsprogramma kunnen opstellen.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DRAP) is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Het Deltaplan versnelt en intensificeert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen. In het kader van dit plan heeft onze gemeente samen met de andere Friese gemeenten en het Wetterskip stresstesten uitgevoerd. Om het begrip klimaatadaptatie verdere invulling te geven, hebben wij voor De Fryske Marren een 10 maatregelenpakket vastgesteld. Dit jaar werken we verschillende maatregelen uit, zoals een op inwoners en bedrijven gerichte

stimuleringsregeling voor het afkoppelen, ontharden, vergroenen en water bergen. Daarnaast werken we voor het openbare gebied een afkoppel-, waterbergings- en vergroeningsplan verder uit. In de pilot klimaatadaptatie Balk-Zuid zijn we samen met de inwoners op zoek gegaan naar een oplossing voor overlast door teveel en te weinig water. Inmiddels is dit probleem opgelost door een watergang te graven aan de zuidkant van Balk.

Onderhoud en rehabilitatie wegen (uitvoering)

De voorbereiding en uitvoering van de integrale projecten loopt op schema. In de uitvoering is er, na de strenge winterperiode, een inhaalslag gaande. Naast het onwerkbaar weer heeft deze periode veel beslag gelegd op personele capaciteit en middelen om de wegen, fiets- en voetpaden begaanbaar te houden. De verwachting is dat de projecten uit het jaarplan wegen 2021 bijna allemaal gerealiseerd worden. De rehabilitatie van de Grietenijdkijk is in afronding en het grootschalig asfalt- en elementenonderhoud is gestart. In Lemmer is het elementenonderhoud uitgesteld in verband met de aanleg van glasvezel. Dit pakken we in 2022 op. Ook zijn we gestart met de uitvoering van onderhoud op de recreatieve halfverharde paden en herstellen we enkele recreatieve fietspaden met een betonverharding. Bij de voorbereidende werkzaamheden voor de fietspaden tussen Heerenveen, Joure en Sneek komen nog een aantal knelpunten naar voren. Deze bespreken we met de provincie Fryslân, waarna we oplossingen voorstellen.

Areaalbeheer kunstwerken (planvorming)

In dit jaar hebben we de tweejaarlijkse instandhoudingsinspecties op de kunstwerken uitgevoerd. Op basis van deze inspecties zijn feitelijke onderhoudswerkzaamheden ingepland en in uitvoering. Ook worden er nadere inspecties uitgevoerd om schades te duiden en maatregelen te beschrijven. Deze komen dan in 2022 in uitvoering.

Onderhoud en vervanging kunstwerken en oeververbindingen

Het jaarplan groot onderhoud kunstwerken is vastgesteld en sinds medio mei in uitvoering. De verwachting is dat we de werkzaamheden in 2021 afronden met een uitloop naar 2022. De vervanging van kunstwerken verloopt volgens planning. De voorbereiding van de brug in Terkaple starten we op na aanbesteding van het raamcontract voor ingenieursdiensten. De Riensluisbrug hebben we op 16 juni opengesteld voor het verkeer. Enkele afrondende werkzaamheden worden momenteel nog uitgevoerd. De renovatie van de Lemstersluis is van start gegaan met het vernieuwen van het voegwerk. Andere werkzaamheden voeren we tussen de vaarseizoenen 2021-2022 uit. Offertes voor vervanging van kleine bruggen zijn aangevraagd en de uitvoering is gestart. Ook hebben we voorbereiding getroffen voor groot onderhoud aan de pont Langweer. De werkzaamheden starten medio 2022. We hebben de contracten met de pontbedieners van de fiets- en voetgangersponten verlengd tot 2026. Hiermee hebben we de continuïteit en daarmee de recreatieve functie behouden.

De zelfbedieningspont aan de Griene Dyk in Joure heeft veel last van storingen en daarmee dure reparaties. We gaan medio 2022 onderzoeken welke opties er zijn voor deze oeververbinding.

We hebben verder gewerkt aan de voorbereidingen voor de vervanging van de brug in Wyldehoarne. We verwachten in het voorjaar van 2022 te kunnen starten met de uitvoering.

Openbare verlichting

De beschikbare middelen in de exploitatie zijn voldoende om de openbare verlichting te kunnen onderhouden. In het beleidsplan Openbare Verlichting is afgesproken dat we middelen voor de vervangings- en verduurzamingsopgave via de perspectiefnota aanvragen. Voor 2021 zijn er geen middelen beschikbaar gesteld voor vervanging en verduurzaming van de openbare verlichting. Dit heeft tot gevolg dat we de duurzaamheidsambitie uit het beleidsplan Openbare Verlichting minder snel zullen realiseren. Normaliter maken we een vervangingsplan en vervangen we afgeschreven masten en armaturen door LED armaturen. Nu vervangen we alleen masten en armaturen door LED bij een calamiteit.

Bestrijding plagen

Dit jaar blijft de groei van exoten uit en zien we zelfs een lichte daling ten opzichte van 2020. Dit is te danken aan de natte zomer, waarin de eikenprocessierups minder goed gedijt, en de intensieve bestrijding in de afgelopen jaren.

Boomziektes in opkomst

We zetten dit jaar nog een onderzoek uit naar de essentaksterfte. De boominspecteurs geven aan dat de helft van onze 7.000 solitaire essen sterk achteruit gaat. We verwachten dat deze bomen in de komende 8 jaar allemaal vervangen moeten worden door andere, resistentere soorten bomen. Het hiervoor benodigde budget vragen wij aan in de Perspectiefnota.

Droogteschade in het groen

Door de natte zomer van dit jaar hebben we geen last gehad van droogteschade. We hebben binnen het reguliere budget de bomen kunnen vervangen, die te lijden hadden van de droogte van 2020.

Beheer en onderhoud vastgoed

Wij hebben het MJOP (Meerjaren onderhoudsplan) geactualiseerd en bieden dit in het vierde kwartaal ter vaststelling door de raad aan. Om het onderhoud op een voldoende niveau te houden zijn fors meer middelen nodig, die wij in de Perspectiefnota 2023 aanvragen.

Wij hebben in de eerste 8 maanden van dit jaar 3 panden verkocht. Van 2 moet de akte nog gepasseerd worden. We bereiden de verkoop van nog eens 8 panden voor. Per 1 september staat ongeveer 9.225 m² BVO (bruto vloeroppervlak) van ons vastgoed leeg. Dit leidt tot hoge leegstandskosten en huurderving.

Milieustraat in Balk

Op het Milieuterrein Balk saneren we in september de bodem, waarna we de realisatie van de milieustraat opstarten. Naar verwachting kan deze in december in gebruik genomen worden.

Doelstelling

Wij willen gemeente De Fryske Marren ontwikkelen door projecten te realiseren.

Er zijn de afgelopen periode weer veel projecten verder gebracht. De bouw aan de Markt in Lemmer vordert goed. De herinrichting van de Middenweg en Bandsloot in Bantega is in samenwerking met Plaatselijk Belang voorbereid. De werkzaamheden starten dit najaar. Het bestemmingsplan voor het Roazebosk in Joure is in het najaar van 2020 vastgesteld, zodat de voorbereiding van de realisatie van het bos is begonnen.

Niet alle projecten verlopen volgens planning. Daar liggen uiteenlopende oorzaken of omstandigheden aan ten grondslag. Bij eigen projecten is soms sprake van interne oorzaken. Daarnaast hechten we terecht veel waarde aan burgerparticipatie. Wel kost dit meer uren (en dus geld) en ook betekent dit dat de doorlooptijd van projecten toeneemt. Door inbreng van inwoners kan ook de scope van het project wijzigen. Bij nieuwe plannen houden we in de planning rekening met een langere doorlooptijd en hogere kosten voor interne uren.

Daarnaast zijn er projecten van derden waar het gebrek aan voortgang bij de initiatiefnemer ligt. Wij scheppen als gemeente de voorwaarden voor ontwikkeling. Zo stellen we vaak het bestemmingsplan vast, nadat overeenstemming is bereikt over de planinhoud. Het is dan aan de initiatiefnemer om de mogelijkheden te benutten. In de praktijk blijkt dat niet altijd eenvoudig.

We zien dat bedrijven last hebben van de (wereldwijde) schaarste aan grondstoffen en het tijdig leveren van materialen en onderdelen. Bij een aantal projecten zijn we hier al mee geconfronteerd, met een

vertraging van de werkzaamheden tot gevolg. Wat de effecten hiervan op de lange termijn zijn, is nu niet te voorspellen.

2.3 Grondbedrijf

Doelstelling

Wij zetten ons in voor een commerciële exploitatie van gronden en het juridisch borgen van grond gerelateerde contracten.

Stand van zaken en ontwikkelingen grondexploitaties:

- Tot en met augustus hebben wij 59 woningbouwkavels verkocht, voornamelijk in de plannen Broek Zuid, Wyldehoarne 3 in Joure en Tramdijk Oost in Lemmer. In dezelfde periode vorig jaar werden 18 kavels verkocht. Gezien deze resultaten en de nog lopende reserveringen verwachten we dit jaar het aantal kavels te verkopen waarmee in de grondexploitaties gecalculeerd is (74 kavels).
- In de eerste 8 maanden hebben wij 26.720 m² bouwgrond voor bedrijven verkocht. Dit is over het geheel genomen in lijn met de prognoses, al verschillen de verkoopresultaten per bedrijventerrein. Vorig jaar werd in deze periode 22.637 m² bedrijventerrein verkocht.
- Dit voorjaar is door middel van een verloting gestart met de verkoop van de kavels in het woningbouwplan Boslust Noordoost in Balk. Deze verloting is succesvol verlopen. Alle 7 kavels zijn gereserveerd.
- We werken momenteel aan de planvorming van de woningbouwplannen Wyldehoarne 4 en Sevenwolden in Joure en aan de derde fase van Tramdijk Oost in Lemmer.
- Bij het opmaken van de Jaarrekening herberekenen wij alle grondexploitaties integraal (kosten én opbrengsten). Om eerder inzicht te krijgen in de uitkomsten van de Jaarrekening 2021 lichten we bij deze Najaarsrapportage de lopende grondexploitaties op hoofdlijnen door middels een quickscan. Deze quickscan baseren we op de resultaten van de eerste 8 maanden en de verwachting van de komende 4 maanden van dit jaar. Daar waar substantiële mutaties (groter dan € 50.000) in de resultaatprognose zijn te verwachten, rapporteren we dit. Uit de quickscan van dit najaar blijkt dat van de 16 lopende exploitaties er 1 is waarvan de resultaatprognose muteert met meer dan € 50.000. Dit betreft bedrijventerrein Slotmolen in Sint Nicolaasga. Vanwege de uitstekende verkoopresultaten verbetert het eindresultaat naar verwachting met een bedrag van € 144.000. Verder is uit de quickscan gebleken dat er een bedrag van ongeveer van € 130.000 zal vrijvallen uit de verliesvoorziening. Deze vrijval komt ten gunste van het jaarresultaat 2021.
- In het kader van BBV-voorschriften dient (voor zover van toepassing) tussentijds winst te worden genomen. Conform de voorgeschreven P.O.C.-methode zal over 2021 deze tussentijdse winstneming volgens bovengenoemde quickscan ongeveer € 1,3 miljoen bedragen.
- Met de gerealiseerde en de nog te verwachten grondverkoop bewerkstelligen we dit jaar een substantiële verlaging van de boekwaarde van onze grondexploitaties als geheel van ruim € 17,5 miljoen naar minder dan € 10 miljoen. Met deze afname nemen ook de financiële risico's af.
- Het financieel jaarresultaat van de grondexploitaties wordt bepaald door een aantal hierboven genoemde elementen. Resumerend is onze prognose dat het resultaat over het jaar 2021 circa € 1.325.000 (positief) zal bedragen. In het jaar 2020 was het financieel resultaat € 1.729.000 (positief). In het kader van het herstelplan voor de algemene reserve is in de Perspectiefnota 2021 een voorzien

positief saldo van € 450.000 opgenomen in de begroting van 2021. Daardoor is het geprognostiseerde incidentele resultaat voor 2021 eveneens € 450.000 lager dan het hierboven becijferde totale resultaat: € 875.000. Bij de jaarrekening presenteren wij het definitieve resultaat.

Het behaalde resultaat 2021 geeft geen zekerheid voor de jaren erna. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de programmabegroting 2022 is bijvoorbeeld Broek-Zuid fase 2 opgenomen. Het ontwikkelen van deze 2e fase moet nog plaatsvinden en de financiële resultaten zijn sterk afhankelijk van de economische situatie op dat moment.

Algemeen

Financiële afwijkingen

Bedragen € 1.000		
Afwijkingen programma 2	Bedrag incidenteel	Bedrag structureel
2.1 Wonen		
Vastgoed beheer algemeen	570 V	
2.2 Openbare ruimte		
Openbaar groen wijkbeheer	110 N	
Oud papier	185 V	
2.3 Grondbedrijf		
Exploitatie gronden algemeen	875 V	
Overige verschillen programma 2	90 N	60 N
Totaal	1.430 V	60 N

2.1 Wonen

Vastgoed beheer algemeen

Pakhuis De Krim en de Voormalige Bonifatiusschool in Joure zijn verkocht. De Krim is verkocht voor € 175.000 en de voormalige Bonifatiusschool voor € 550.000. De aktes passeren naar verwachting in 2021. De werkelijke huurinkomsten van 2 panden blijven ver achter op de begrote huurinkomsten, vanwege een lagere huuropbrengst bij een pand en voortijdig vertrek bij beide panden. Tekort € 65.000. Vanwege onderzoekskosten, taxaties, bodemonderzoeken etc. van te verkopen vastgoed zijn er hoge kosten gemaakt. Tekort € 90.000.

Wabo/omgevingsvergunning

Dit jaar verwachten we circa € 200.000 meer legesopbrengsten van omgevingsvergunningen. De coronapandemie, lage rente en vastzittende woningmarkt zorgen ervoor dat er meer gebouwd wordt. We hebben hierdoor ook extra moeten inhuren, wat bekostigd wordt uit de extra opbrengsten. De verhoging van de begroting is incidenteel.

2.2 Openbare ruimte

Openbaar groen wijkbeheer

Binnen het budget is geen ruimte voor grote renovaties in het groen, waar meerdere locaties binnen de gemeente aan toe zijn. In Joure (o.a. Butsingel, Eikelaan en Klamp) kan renovatie van het groen niet meer uitgesteld worden. Dit vindt dan ook plaats in het najaar. Verwachte overschrijding € 35.000.

Als gevolg van de enorm groeizame zomer is er veel inzet gevraagd van de wijkteams om het groen te onderhouden. Er zijn daardoor extra kosten gemaakt voor het inhuren van seizoensmedewerkers. Een voorlopige inschatting is dat dit een overschrijding zal geven van € 75.000.

Oud papier

Door de huidige tekorten aan grondstoffen zien we dat tarieven voor metaal en oud papier hoger zijn dan vorig jaar. Dat de marktprijzen nu hoger zijn dan bij de provincie brede aanbesteding van juli 2020 is mogelijk een tijdelijke situatie.

2.3 Grondbedrijf

Exploitatie gronden algemeen

Het financieel jaarresultaat van de grondexploitaties wordt bepaald door een aantal, eerder in deze rapportage genoemde, elementen. Resumerend is onze prognose dat het resultaat over het jaar 2021 circa € 1.325.000 (positief) zal bedragen. Hiervan is reeds € 450.000 ingezet in het kader van het herstelplan Algemene reserve. Resteert een voordeel van € 875.000.

Afwijkingen op kredieten

Bedragen € 1.000

Afwijkingen kredieten programma 2	Bedrag	Afsluiten
800058 Nieuwe omgevingswet 2018	275 N	Nee
8104105 1-M Driesprong Huisterheide Sint Nicolaasga	51 N	Nee
Totaal	458 N	

800058 Nieuwe omgevingswet 2018

De inwerkingtreding van de Omgevingswet vraagt ook financiële aanpassingen. Financiële arrangementen met uitvoeringsdiensten, procedures en regels kostenverhaal, legesverordening, mandaatregelingen en verordeningen planschade moeten uiterlijk juni 2022 zijn aangepast en vastgesteld. Op dit moment werken we hier in verschillende werkgroepen aan. Omdat de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld en er een toename is van de benodigde capaciteit in de werkgroepen moeten we langer inhuren dan verwacht. Ook zijn in het kader van de Omgevingswet organisatiebreed beleidsnota's opgesteld en/of herijkt. In 2020 was ruim € 795.000 beschikbaar voor de werkzaamheden voor de Omgevingswet. In 2021 was € 522.000 beschikbaar. Inmiddels blijkt dat het bedrag niet toereikend is. De verwachte overschrijding ligt rond de € 275.000. Met de meicirculaire van 2022 wordt duidelijk welke bijdrage we van het Rijk krijgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

8104105-Driesprong Huisterheide Sint Nicolaasga

De planvorming loopt nog. Vanuit het Ministerie hebben we eind 2020 een subsidiebijdrage toegekend gekregen. We zoeken nog naar aanvullende middelen om de driesprong volledig aan te kunnen pakken. Zo zijn we met de provincie in gesprek over een mogelijke bijdrage en is er vanuit het jaarplan wegen een bijdrage ter beschikking gesteld. Vervolgens kunnen we de balans opmaken over de beschikbare middelen in relatie tot de benodigde middelen.

Programma 3. Economie

Hoofddoelstelling programma (missie):

De Fryske Marren streeft naar een krachtige, innovatieve en toekomstbestendige economie, die een bijdrage levert aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat en een duurzame economie, waarbij sprake is van efficiënt gebruik van (hernieuwbare) grondstoffen.

Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) lijkt het erop dat wij in de regio Zuidwest-Friesland de coronacrisis al weer te boven zijn. De economie in onze regio groeide in het tweede kwartaal van 2021 met 2 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2019. Dat is opmerkelijk, want de landelijke economie in haar geheel ligt nog 0,4 procent lager dan twee jaar geleden. De bovengemiddelde groei in onze regio is te danken aan de relatief sterke positie van de industrie, vermoedt het CBS. De bouwsector doet het ook heel goed in onze regio. De orderportefeuilles van de bouwbedrijven, klusbedrijven, installateurs en leveranciers van tuinmaterialen zijn overvol. Goed nieuws natuurlijk voor onze regio, maar het blijft een momentopname.

Hoe de coronapandemie zich de komende tijd gaat ontwikkelen en wat voor effecten dat op ons heeft, blijft koffiedik kijken. We zien wel dat bedrijven last hebben van de (wereldwijde) schaarste aan grondstoffen en het tijdig leveren van materialen en onderdelen. Dat heeft effect op de doorlooptijd van werken en het kunnen leveren van producten. Wat de effecten hiervan op de lange termijn zullen zijn, is nu niet te voorspellen. Verder zien wij dat bedrijven moeite hebben om gekwalificeerd personeel aan te trekken. In de horeca zijn er zelfs bedrijven die maar beperkt open kunnen, omdat er onvoldoende personeel voorhanden is. Dit laatste is zeker een rechtstreeks gevolg van de coronapandemie. Tijdens de lockdowns zijn jongeren noodgedwongen op zoek gegaan naar een ander (bij)baantje. Zij zijn nu niet meer beschikbaar voor de horeca en er is (nog) te weinig nieuwe aanwas. Wanneer de maatregelen straks nog verder worden versoepeld, zal dit probleem waarschijnlijk nog meer toenemen. Dit vraagt om een gerichte aanpak vanuit Horeca Nederland.

3.1 Economische zaken, recreatie en toerisme

Doelstelling

Groei werkgelegenheid realiseren.

Ontwikkeling van het ondernemersklimaat

Zoals wij eerder hebben gemeld hebben wij, in overleg met de ondernemersverenigingen in het koepeloverleg, de evaluatie van het huidige sociaaleconomische beleid en de ontwikkeling van nieuw beleid opgeschort. We missen hiervoor de interactie met ondernemers en andere partners. Zodra de maatregelen het weer mogelijk maken om elkaar fysiek te treffen, willen wij de evaluatie samen met de ondernemers oppakken. De ontwikkeling van nieuw beleid pakken wij aansluitend aan de evaluatie op. Het vraagt tijd om ook de effecten op langere termijn in beeld te hebben en dat is essentieel om nieuw beleid te kunnen ontwikkelen voor De Fryske Marren.

Werkgelegenheid

Met name door corona daalde het aantal banen in De Fryske Marren in 2020 met 1,7% (in absolute zin 367). Wij zitten daarmee boven het provinciale gemiddelde van 0,9% en het landelijke gemiddelde van 1,2%. De daling in onze gemeente zat met name in de industrie, horeca en overige recreatie & toerisme. Het lijkt erop dat er sprake is van een kortstondige dip. De verwachting is dat de cijfers dit jaar weer gunstiger zullen zijn. De economie zit in onze regio weer in de lift. Dat zal ongetwijfeld ook positief uitwerken op de werkgelegenheidscijfers.

Toename aantal vestigingen

Het aantal bedrijven in De Fryske Marren is in 2020 met 1,9% toegenomen. In absolute zin een toename van 109 bedrijven. We zitten daarmee net onder het Friese gemiddelde van 2%. De groei in onze gemeente is te zien in nagenoeg alle sectoren. Dat sluit goed aan bij de economische dynamiek in onze gemeente. De Fryske Marren wordt gekenmerkt door veel kleinschalige MKB-bedrijven verspreid over de sectoren.

Programma recreatie & toerisme

De ter inzage legging van het programma recreatie & toerisme is opgeschort. De raad wordt in het vierde kwartaal gevraagd het programma inspraakrijp te verklaren. Na het inspraakrijp verklaren wordt het, eventueel gewijzigde, programma ter inzage gelegd. Vervolgens worden de reacties verwerkt om zo snel mogelijk tot een definitief programma te komen, dat in het eerste kwartaal van 2022 aan de raad aangeboden kan worden ter vaststelling.

Recreatie & toerisme in de regio

Het lijkt erop dat de sector in zijn algemeenheid een goed seizoen heeft gehad. Afgaande op de geluiden over het aantal bezoekers/gasten, zijn ook dit jaar weer veel vakantiegangers in eigen land en in onze regio gebleven. Campings, recreatieparken, botenverhuurders, jachthavens en aanbieders van logiesaccommodaties hebben veel boekingen binnen zien komen. Voor de horeca, groepsaccommodaties, zeilscholen en de bruine vloot/charterschepen waren er weliswaar ook versoepelingen, maar zij hebben het nog steeds moeilijk. Ook voor de evenementenbranche is lang weinig mogelijk geweest, maar er lijken ook daarvoor verdere versoepelingen aan te komen. Hoe of wat is op het moment van schrijven nog niet bekend. Het is afwachten of de versoepelingen voor iedereen op tijd zullen zijn, of dat we toch te maken krijgen met sluitingen en/of faillissementen.

3.2 Bedrijvencontacten

Doelstelling

Versterken ondernemersklimaat.

Bedrijvencontacten lopen door, zij het op afstand

We leggen nog geen bedrijfsbezoeken af en organiseren vooralsnog geen fysieke bijeenkomsten met onze ondernemers. Vanzelfsprekend staan we de ondernemers zoveel mogelijk met raad en daad bij via de mail, telefoon en Teams, Zoom of Skype. Aan de horeca is, in goed overleg, weer ruimte geboden voor terrasverruiming.

Verkoop bedrijventerreinen

De belangstelling voor bedrijfsgrond is onverminderd groot. Naast de vele contacten hebben we in de afgelopen periode opnieuw goed grond verkocht. Op Ekers 2 in Joure hebben we nog 1 perceel gereserveerd voor de uitbreiding van een bestaand bedrijf. Daarmee is de voorraad op Ekers 2 op. We zijn volop aan de slag met het bouwrijp maken van fase 3a (aansluitend aan Scania). Ook voor deze grond lopen er al reserveringen. We streven ernaar om fase 3a in het derde kwartaal bouwrijp te hebben. Op Slotmolen in Sint Nicolaasga zijn nog maar een paar percelen niet verkocht. Deze percelen zijn allemaal in optie en het ziet ernaar uit dat alle grond in de loop van 2022 verkocht zal zijn. Op het door een derde ontwikkelde bedrijventerrein Lemsterpark in Lemmer is het beeld hetzelfde.

Regionale afspraken bedrijventerreinenbeleid

We zijn samen met de gemeente Súdwest Fryslân en de provincie gestart met het herijken van de bestaande regionale afspraken over ons bedrijventerreinenbeleid en het komen tot nieuwe regionale afspraken. We onderscheiden daarbij afspraken over de periode 2021-2025 en 2025-2035. We streven ernaar om de afspraken in het eerste kwartaal van 2022 af te ronden en daarbij de vereiste instemming te krijgen van Gedeputeerde Staten van Fryslân.

Algemeen

Financiële afwijkingen

Bedragen € 1.000

Afwijkingen programma 3	Bedrag incidenteel	Bedrag structureel
Economische zaken, recreatie en toerisme	250 N	
Totaal	250 N	

3.1 Economische zaken, recreatie en toerisme

De raad behandelt op 27 oktober 2021 een voorstel over de exploitatie van camping Lemmer en de financiële uitwerking van het raadsbesluit van 28 oktober 2020, waarbij besloten is de huidige opzet van de camping te beëindigen. Voor camping Lemmer staan er structurele geraamde inkomsten en uitgaven in de exploitatie met een voordelig saldo (winst) van € 200.000. De financiële gevolgen van de huidige situatie (€ 200.000 nadeel) worden nu, vooruitlopend op het besluit van de raad van 27 oktober a.s., alvast incidenteel meegenomen in deze rapportage.

Als de raad op 27 oktober a.s. instemt met het voorstel om de exploitatie van de camping middels een erfpachtconstructie vorm te geven, moeten de kosten voor de vertrekvergoeding van de vaste gasten en het opruimen van de camping (geraamd op maximaal € 600.000, raadsbesluit 28 oktober 2020) volgens de accountant ten laste van de algemene reserve worden gebracht. We mogen dit volgens de BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) niet activeren en we moeten dit beschouwen als een afkoopvergoeding. De verwachting is dat in 2021 € 50.000 en in 2022 € 550.000 wordt betaald. Vooruitlopend op de besluitvorming door de raad nemen we nu alvast € 50.000 incidenteel mee.

Programma 4. Leefbaarheid en onderwijs

Hoofddoelstelling programma (missie):

Een sterke, dragende, levendige samenleving met goede en toegankelijke (basis)voorzieningen.

4.1 Sociale zaken en maatschappelijke ondersteuning

Voor deze productgroep zijn geen doelstellingen benoemd.

4.2 Voorzieningen

Doelstelling

Alle inwoners beschikken over voldoende (digi-) taalvaardigheden.

Bibliotheken

De bibliotheken zijn een groot deel van het voorjaar gesloten geweest. In deze periode hebben de bibliotheken veel andere opties aangeboden. Toegang tot e-books, verwijzen naar leer- en leesmiddelen voor kinderen, afhaalservice en taalcursus op afstand. Hiervoor zijn geen extra kosten gemaakt en er zijn geen nadelige financiële gevolgen merkbaar. Sinds de bibliotheken weer volledig open zijn, verloopt alles weer als normaal. De verwachting is dat, indien de coronamaatregelen niet weer worden aangescherpt, er voor de bibliotheken verder geen grote veranderingen zullen optreden.

Doelstelling

- wij zetten cultuur in om een aantrekkelijke gemeente te zijn en te blijven voor zowel inwoners als bezoekers;
- wij willen de positie van het Fries versterken en wij voeren, zoals vastgelegd in de wet Gebruik Friese taal, Fries taalbeleid uit.

Cultuur

De cultuursector ligt sinds maart 2020 grotendeels stil. Ondanks dat evenementen en festivals in beperkte mate zijn toegestaan, blijven de gevolgen voor deze sector nog steeds groot. De coronacrisis en de gevolgen hiervan hebben de uitvoering van ons cultuurbeleid ernstig belemmerd en zullen dit, indien er aanhoudende maatregelen blijven, ook blijven doen.

Musea zijn open, maar kunnen minder bezoekers verwelkomen door de 1,5 meter afstandsregel.

Het Centrum voor Kunsten it Toanhus is in beperkte mate geopend geweest en heeft zover mogelijk de lessen door laten gaan en waar mogelijk digitale lesprogramma's aangeboden.

De útfiering fan ús Frysk taalbelied hat foar in grut part normaal plakfine kinnen.

Wy ynformearje de ried yn in aparte memo oer de aktiviteiten fan it ôfrûne jier en de aksjes dy't te ferwachtsjen binne foar 2022.

Doelstelling

- het in stand houden van goede sport- en beweeg accommodaties;
- het faciliteren van sport- en beweeg-aanbieders;
- stimuleren van deelname van inwoners aan sport- en beweeg activiteiten.

Sport en bewegen

De beleidsnotitie sport en bewegen "Scoren door samenspel" zit in een afrondende fase.

Door het dagelijks beheren en exploiteren van onze sportaccommodaties en door onze jaarlijkse bijdragen aan ons Sportbedrijf en zwembad Ny Sudersé houden wij goede sportaccommodaties in stand. Wij maken het gebruik daarvan door inwoners en sport- en beweegaanbieders mogelijk.

Met de inzet van de buurtwerkers sport in dienst bij Sociaal Werk De Kear, de verdere uitrol van het Lokaal Sport en Beweegakkoord en de beleidsnotie "Scoren door samenspel" dragen wij bij aan het stimuleren van deelname aan sport en bewegen.

Als gevolg van de coronamaatregelen lagen veel activiteiten van sport- en beweegaanbieders stil of werden daar waar het wel kon, bijvoorbeeld in de buitenruimte, mondjesmaat aangeboden. Sinds medio juni kan er weer, onder voorwaarden, volledig worden gesport. Veel verenigingen en andere sportaanbieders hebben leden verloren. De uitdaging voor de organisaties in de laatste periode van 2021 zal zijn het weer terugwinnen van de verloren leden.

In het kader van het inclusiebeleid zetten wij ons ervoor in om het voor alle inwoners mogelijk te maken om te kunnen sporten en bewegen op een manier die het best bij hen past. Juist inwoners voor wie het, door fysieke, mentale of financiële beperking, niet vanzelfsprekend is om te sporten of bewegen kunnen rekenen op extra ondersteuning.

Daar zal voor het sportbeleid de focus op liggen. Dankzij extra Rijksmiddelen, die beschikbaar zijn gesteld voor de uitvoering van het Lokaal Sport- en Beweegakkoord, gaan we verenigingen en aanbieders zoveel mogelijk ondersteunen. Dit betreft een specifieke uitkering die alleen aangewend mag worden voor dit doel.

Met de steun van meerdere wethouders uit de provincie wordt door de ambassadeurs voor de gehandicaptensport het initiatief genomen om het sporten voor deze doelgroep weer op te starten. Het is een stap waarmee we juist ook onder de huidige omstandigheden onze inzet voor een inclusieve samenleving kunnen concretiseren.

Realisatie en verbetering van de infrastructuur van wandel- en fietspaden

Door de coronacrisis is er meer aandacht gekomen voor fietsen en wandelen. Het belang van regelmatige lichaamsbeweging voor de gezondheid wordt meer onderkend. Fietsen en wandelen zijn laagdrempelige activiteiten die door veel inwoners eenvoudig zijn te doen. Een veilige openbare ruimte, die uitnodigt tot bewegen, verlaagt drempels voor inwoners om te gaan bewegen.

In de LTA van het college staat onder 4.7 het volgende: “Initiatieven op het terrein van realisatie en verbetering van de infrastructuur van wandelpaden, fietspaden en mountainbikeroutes ondersteunen.”

Binnen onze gemeente is er op verschillende terreinen aandacht voor fietsen en wandelen.

Onderstaande opsomming geeft een goede indicatie over hoe breed de aandacht voor fietsen en wandelen wordt opgepakt.

- **Infrastructuur:** in samenwerking met verschillende organisaties uit provincie en onze gemeente houden we de kwaliteit en kwantiteit van zowel fiets- en wandelpaden als stalling en beschikbaarheid van fietsen op een goed niveau. We hebben daarnaast regelmatig contact met de Fietzersbond over fietskwesties. Gevaarlijke situaties worden waar mogelijk spoedig aangepakt, bijvoorbeeld het verwijderen of markeren van paaltjes. Er worden ook fietsroutes ontwikkeld waarbij kunst in de openbare ruimte en wandelen en fietsen aan elkaar worden verbonden.
- **Activiteiten:** er worden zeer regelmatig fietsactiviteiten in het kader van welzijn en ontmoeting georganiseerd voor inwoners en toeristen.
- **Natuurorganisaties:** It Fryske Gea onderhoudt de wandelpaden en routes in het Rijster bos. Tevens hebben zij een folder beschikbaar voor een fietsroute door Gaasterland. Er is contact geweest met It Fryske Gea over hun initiatieven en standpunten ten aanzien van fiets- en wandelpaden. Naast het reguliere onderhoud staan er voorlopig geen nieuwe initiatieven gepland.
- **Lopende projecten:** We zijn continu in beweging. Dat geldt voor inwoners en medewerkers, maar ook voor het beleid en nieuwe projecten. Er wordt gewerkt aan verbeterde routes voor woon-werk verkeer, aantrekkelijke routes voor recreatie en toerisme en verkeersveiligheid.

Doelstelling

- vitale dorpsgemeenschappen, waar inwoners naar elkaar omkijken en initiatieven nemen om de leefbaarheid in stand te houden dan wel te verbeteren;
- ontmoetingsplaatsen als voorziening in een dorp, stad of wijk in stand houden en waar mogelijk en waar nodig verbeteren.

Inwonersinitiatieven / Dorps- en buurthuizen

De dorpencoördinatoren zetten zich in voor het stimuleren van initiatieven in onze dorpen en stad om de leefbaarheid in de dorpen te bevorderen. Zij ondersteunen de plaatselijke belangen en dorpshuizen.

Hiervoor maken zij gebruik van het kernenbudget. Een gemeentelijk bijdrage stimuleert andere fondsen en subsidieverstrekken, zoals de provincie, om voor deze projecten en initiatieven ook geld beschikbaar te stellen. Van de provincie ontvangen wij bijvoorbeeld geld voor het uitvoeren van de subsidieregeling Iepen Mienskipsfûns dat is bedoeld voor kleine maatschappelijke initiatieven.

Het provinciaal budget maakt geen onderdeel uit van de gemeentelijke begroting. Dat wat we niet uitgeven gaat terug naar de Provincie.

Als gevolg van de coronacrisis is het aantal initiatieven in de dorpen dit jaar langzaam opgestart. We zien nu het aantal initiatieven toenemen. We verwachten een behoorlijke inhaalslag met name aan het einde van het jaar.

We verwachten ook dat de dorpshuizen geleidelijk meer open zullen gaan voor activiteiten.

In de dorps- en buurthuizen gingen de eerste helft van het jaar veel activiteiten, zoals dorpsfeesten, bruiloften en klaverjasclubs niet door. Daardoor hadden zij vrijwel geen inkomsten en zijn er problemen

ontstaan met de exploitatie. De dorpencoördinatoren zijn met de dorps- en buurthuizen in gesprek over oplossingen. Nagegaan wordt of daarvoor de tijdelijke gemeentelijke coronaregeling bijstelling behoeft.

AZC Balk

Dit jaar hebben de ontwikkelingen rondom het asielzoekerscentrum Balk in het teken gestaan van het toewerken naar de ontmanteling van het AZC per 1 oktober 2021. Op het moment van samenstellen van deze najaarsrapportage lopen daarvoor nog enkele procedures. Al eerder is, door een andere manier van uitvoering en mede door de coronacrisis, afgeschaald met inzet van gemeentepersoneel op het AZC. De ingerichte gemeente werkplek op het AZC werd daardoor niet benut. Ook is er geen inzet meer nodig van extern personeel en tolken. Deze kosten zijn voor 2021 nog wel in de begroting opgenomen en worden dus deels aangesproken (€ 60.000). De kosten voor het AZC waren structureel begroot (€ 150.000).

4.3 Onderwijs

Doelstelling

- Toekomstbestendige en duurzame huisvesting voor alle scholen in onze gemeente;
- Aanbod van onderwijsvoorzieningen dat minimaal voldoet aan de wettelijke eisen;
- Passend onderwijs voor elk leerplichtig kind;
- Passend leerlingenvervoer;
- Elk kind verlaat de school met een startkwalificatie of een arbeidsplek;
- Het voorkomen van achterstanden met opgroeien en ontwikkelen.

Basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting

De gemeente ontvangt jaarlijks een geoormerkt budget van het Rijk voor onderwijsachterstanden. Niet gebruikt budget wordt overgeheveld naar het volgende jaar. Voor de komende jaren verwachten we het budget geheel te benutten, onder meer aan nieuwe projecten en programma's zoals subsidies voor programma's voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE), subsidie voor de (wettelijke verplichte) HBO-coach op VVE-locaties, subsidie voor de na- en bijscholing van de pedagogisch medewerkers op VVE-locaties en programma's voor laaggeletterdheid, ouderbetrokkenheid en taallessen voor kinderen van nieuwkomers.

Onderwijshuisvesting

We willen in onze gemeente een aantrekkelijk, goed gespreid en kwalitatief goed onderwijsaanbod houden met oog voor bevolkingsontwikkelingen. De komende jaren krijgt de gemeente met veel ontwikkelingen op gebied van onderwijshuisvesting te maken. Daarom hebben we samen met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2016-2024 opgesteld. Hierin zijn per gebied scenario's opgenomen voor de scholen. Vanaf 2020 is in de begroting een structureel budget beschikbaar voor onderwijshuisvesting. Op basis van de jaarlijkse aanvragen voorzieningen onderwijshuisvesting en de ontwikkelingen wordt via de perspectiefnota het structurele budget bijgesteld.

Dit jaar rondt het Zuyderzee Lyceum de bouwvoorbereiding van vervangende nieuwbouw af en in 2022 willen ze starten met de bouw. Er wordt gewerkt aan de bouwvoorbereiding voor renovatie van de Toekomst in Bakhuizen. De uitvoering hiervan staat gepland voor de 2e helft van 2021. De renovatie van de Wumkesskoalle in Joure is in september afgerond. Ook de uitbreiding van de Westermarskoalle in Joure is in het begin van het nieuwe schooljaar klaar. De scholen in Sint Nicolaasga werken aan plannen voor één nieuw schoolgebouw waarbij op dit moment de locatiekeuze van de nieuw te bouwen school de hoogste prioriteit heeft.

De nieuw ingediende huisvestingsaanvragen zijn in de tweede helft van 2021 door het college inhoudelijk beoordeeld. Via het proces van de perspectiefnota wordt aan de raad een financiële afweging gevraagd.

Leerplicht

Gemeenten en scholen hebben de wettelijke taak elke vier jaar een regionaal programma op te stellen en uit te voeren ter voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten van jongeren tussen 12 en 23 jaar, dit betreft de zgn. RMC-regeling. Deze regionale programma's worden structureel vanuit de rijksoverheid gefinancierd. Voor onze gemeente is de centrumgemeente Súdwest-Fryslân. In elke RMC-regio is vanaf schooljaar 2020-2021 een nieuw regionaal programma van start gegaan.

Het uitgangspunt is dat jongeren op school zitten, een baan hebben of een traject van leren en werken volgen. Waar nodig krijgen jongeren in combinatie hiermee een zorgaanbod. Het doel is dat zoveel mogelijk jongeren een diploma halen op minimaal het niveau van een startkwalificatie. Waar nodig krijgen jongeren een zorgaanbod en waar nodig wordt samengewerkt met het Wijkteam Jeugd en Gezin.

Het eerste halfjaar van 2021 was voor scholen en ook voor leerplicht opnieuw erg druk vanwege de coronamaatregelen. De leerplicht-consulenten hebben veel contact gehad met het onderwijs. Voor zover bekend zijn er geen leerlingen tussen wal en schip geraakt.

Onderwijsachterstanden

Om kinderen een goede start te geven op het basisonderwijs ontvangt de gemeente van het rijk middelen voor Voorschoolse Educatie (VVE). We zetten deze middelen in om meer kinderen en ouders te bereiken (met peuter- en kinderopvang). Dit draagt bij aan het voorkomen van taalachterstanden. Er is in 2021 een procedure bepaald voor de overdracht tussen kinderopvang en basisschool. Er is daarvoor een overdrachtsformulier ontwikkeld en er zijn afspraken gemaakt over een warme overdracht. Er wordt onder andere ook ingezet op een doorlopende leerlijn, ouderbetrokkenheid en het vergroten van het bereik onder de doelgroep peuters. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de monitor die de GGD-Fryslân heeft geïmplementeerd. In januari 2021 is het convenant-VVE ondertekend.

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer heeft in januari/februari stil gelegen, omdat de scholen dicht waren vanwege de coronacrisis. Witteveen heeft daarom verzocht om inzet van de gemeentelijke coulanceregeling. De regeling is toegepast en gold voor alle vervoerssoorten.

Vanaf 8 februari 2021 loopt het leerlingenvervoer weer volgens het contract.

Leerlingenvervoer Aanbesteding 2021-2022

Het contract voor leerlingenvervoer loopt dit schooljaar definitief af (verlenging is niet meer mogelijk). Om die reden starten wij in september 2021 het inkoopproces, zodat vóór het volgende schooljaar (vanaf september 2022) het vervoer weer is geregeld.

Algemeen

Financiële afwijkingen

Bedragen € 1.000		
Afwijkingen programma 4	Bedrag incidenteel	Bedrag structureel
Overige verschillen programma 4	97 V	
Totaal	97 V	

Programma 5. Sociaal domein

Hoofddoelstelling programma (missie):

Alle inwoners van De Fryske Marren doen mee en kunnen zich maximaal ontplooiën

5.1 Samenleving en sociaal wijkteam

Doelstelling

Een sterke, dragende samenleving met goede en toegankelijke basisvoorzieningen, waarin iedereen (naar vermogen) meedoet: de inclusieve samenleving. Daartoe richten we ons op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en mantelzorg en het versterken van inwonersinitiatieven, verenigingen en vrijwilligersorganisaties.

In dit kader luidt de opdracht aan welzijnsaanbieder De Kear:

- stimuleer, versterk en verbindt inwoners(initiatieven), verenigingen, (vrijwilligers)organisaties die zich inzetten voor kwetsbare inwoners: die beperkingen ervaren in de mate waarin ze kunnen deelnemen aan de samenleving, die onvoldoende betekenisvolle contacten hebben, die geen werk hebben en/of die belemmeringen ervaren door het geven van zorg aan een hulpbehoevende naaste;
- zorg voor een beweging van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’ d.w.z. verklein jaarlijks de rechtstreekse inzet van medewerkers, middelen en activiteiten op kwetsbare inwoners (zorgen voor) en vergroot jaarlijks de inzet van medewerkers, middelen en activiteiten op inwoners(initiatieven), verenigingen en (vrijwilligers)organisaties die zich richten op kwetsbare inwoners.

Preventief jeugdbeleid

In de afgelopen periode is intensief gewerkt aan het uitbreiden van de groep opvoedprofessionals (Jeugdgezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, Raad voor de Kinderbescherming etc.) die de eerder samen met het veld opgestelde visie op opgroeien en opvoeden (Tink om us Bern) onderschrijven en als leidraad willen gebruiken binnen hun werkzaamheden. Eind 2021 wordt de stand van zaken opgemaakt en wordt samen met de betrokken partijen een plan gemaakt over de te nemen vervolgstappen.

Welzijnswerk

In mei zijn de eerste jaarstukken van De Kear ontvangen. Wij beoordelen wij de resultaten aan de hand van de gestelde doelen. De documenten worden aan de raad ter informatie aangeboden. Dit is het moment waarop we de opdracht bijstellen voor de komende jaren.

Van De Kear wordt verwacht dat zij een bijdrage levert aan de transformatie van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’. In dat verband noemen we twee activiteiten in het bijzonder: Doen wat nodig is; dit is een pilot gericht op het voorkomen van de inzet duurdere specialistische hulp door het gebruik voorliggende voorzieningen in de eigen omgeving van de inwoner. De evaluatie van de pilot heeft plaatsgevonden en de uitkomsten daarvan worden gedeeld. Een tweede pilot is: Welzijn op recept; deze is in voorbereiding en zal in Lemmer worden uitgevoerd in samenwerking met huisartsen en de Kear. Bij deze pilot gaat het om het verbinden van zorg en welzijn rondom de hulpvraag van de inwoner.

De coronamaatregelen hebben een beperkende invloed op de werkzaamheden van De Kear, maar ook ‘op afstand’ doen de medewerkers van De Kear wat nodig en mogelijk is in het licht van opdracht. Er is extra aandacht geweest voor de meer kwetsbare doelgroepen jongeren, mantelzorgers en ouderen.

Inclusiebeleid

Na vaststelling van de beleidsnotitie Iedereen doet mee: de inclusieve samenleving, lieten wij een Actieplan Inclusie opstellen. Het is een breed gedragen actieplan, tot stand gekomen na bijna honderd gesprekken met inwoners en organisaties en onder begeleiding van een klankbordgroep bestaande uit vijf betrokken inwoners met verschillende maatschappelijke achtergronden. Het Actieplan Inclusie stelden wij in april vast en op basis daarvan is een aandachtsfunctionaris inclusie aangesteld en gestart met zijn werkzaamheden. De beoogd resultaten zijn;

- over een jaar hebben de gemeente, inwoners en organisaties concrete stappen gezet op weg naar een inclusieve samenleving: een samenleving waarin iedereen ertoe doet en die mensen insluit in plaats van uitsluit,
- meer inwoners, organisaties en ambtenaren weten wat inclusie is, zijn zich bewust van het belang daarvan en handelen daarnaar.

Mantelzorg

Momenteel werken we aan het uitbreiden en verbeteren van mantelzorgondersteuning. Bij het ontwikkelen van een nieuw beleidsplan zijn inwoners en organisaties uit de gemeente betrokken. Met het opstellen van dit beleid wordt de ondersteuning en waardering voor mantelzorgers steviger gepositioneerd. Ook willen we voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken. We doen onderzoek naar mogelijkheden voor een eventueel (regionaal) respijthuis.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligers zijn van groot belang voor het functioneren van de samenleving. In onze gemeente zijn veel vrijwilligers actief: zo'n 60% van onze inwoners verricht vrijwilligerswerk. Onze waardering daarvoor is groot. Dat willen we laten blijken door jaarlijks vrijwilligersprijzen uit te reiken. Dit is in voorbereiding. Ook vragen we De Kear om periodiek een vrijwilligersfestival te organiseren en bedanken we alle vrijwilligers jaarlijks voor hun inzet tijdens de internationale dag van het vrijwilligerswerk (7 december) via sociale media.

Doelstelling

Het sociaal wijkteam is de herkenbare én laagdrempelige plek voor inwoners die behoefte aan ondersteuning hebben. Hun opdracht is om samen met inwoners een passende oplossing te vinden voor elke vraag. Medewerkers van het sociaal wijkteam signaleren problematiek vroegtijdig. Zij zorgen ervoor dat inwoners zo nodig worden doorverwezen naar de juiste en goede zorg en ondersteuning voor hun situatie.

5.2 Maatwerkvoorzieningen

Doelstelling

Voldoende en kwalitatief goede maatwerkvoorzieningen voor inwoners die dat nodig hebben.

Doelstelling

Voldoende en kwalitatief goede maatwerkvoorzieningen voor wie dat nodig hebben, kinderen, jongeren én hun ouders.

Jeugdhulp

De aanbesteding jeugdhulp die per 1 januari 2022 zou zijn afgerond, loopt voor het onderdeel Specialistische Jeugdhulp en Wonen vertraging op als gevolg van een aantal door aanbieders gestarte procedures. Voor de overige percelen zoals Pleegzorg en Dyslexie zal de aanbesteding wel per 1 januari

2022 afgerond zijn. Binnen het aanbestedingstraject ligt de nadruk op de beschikbaarheid en kwaliteit van de maatwerkvoorzieningen.

Met betrekking tot de beschikbaarheid van de voorzieningen en inzichtelijk maken van wachttijden en wachtlijsten is in 2021 een eerste stap gezet. Conform de afspraken met de VNG worden in de komende periode provinciaal afspraken gemaakt over het oplossen van de bestaande wachtlijsten.

Inmiddels is gestart met de invulling van de door de VNG vastgestelde Norm voor Opdrachtgeverschap. Er wordt onder andere gewerkt aan een regiovisie op de jeugdzorg, die naar verwachting na de zomer van 2022 aan alle gemeenteraden in Fryslân ter vaststelling wordt voorgelegd.

De vanaf eind 2019 ingezette daling van het aantal inwoners met jeugdhulp lijkt te stabiliseren op een lager niveau dan bij de start van de coronacrisis. Ten opzichte van begin 2020 is het gebruik van jeugdhulp gedaald met 8%. De uitgaven 2021 zullen naar verwachting binnen het begrote bedrag blijven.

Wmo

Het aantal voorzieningen voor ondersteuning Wmo stijgt licht. Daarnaast stijgen de kosten per cliënt. We zien in de afgelopen jaren dat er vaker duurdere voorzieningen nodig zijn. Dit komt vooral door de dubbele vergrijzing (meer 65-plussers en 80-plussers) en doordat mensen langer thuis wonen. De eerdere sterke groei van het aantal aanvragen huishoudelijke hulp door het abonnementstarief groeit minder snel dan in de voorgaande twee jaren. Het aantal aanvragen voor hulpmiddelen blijft redelijk stabiel, terwijl het aantal vervoersvoorzieningen daalt. De verwachting is dat bij een verdergaande versoepeling van de coronamaatregelen het aantal voorzieningen weer zal stijgen. Mogelijk stellen inwoners een aanvraag op dit moment uit en is de situatie bij een deel van de cliënten als gevolg van de coronacrisis verslechterd.

Het aantal taxiriten bij het collectief vervoer is nog niet terug op het niveau van voor de coronacrisis. De verwachting is dat inwoners langzaamaan weer meer gebruik gaan maken van het collectief vervoer.

Het aantal PGB-voorzieningen loopt terug. Deze worden vaker verstrekt als een voorziening in natura.

We bereiden ons voor de Wmo ondersteuning projectmatig voor om vanaf 1 januari 2022 resultaatgericht te werken volgens een model van profielen en te behalen resultaten. Door het uitvoeren van twee pilots doen we de praktische ervaringen op en geeft dit inzicht in gemiddelde kosten per cliënt. Dit is nodig om in een latere fase over te kunnen stappen naar vaste budgetten per profiel en categorie. De nieuwe werkwijze, de pilots en een gefaseerde overstap naar een andere bekostigingswijze leveren input op voor een Europese selectieve aanbesteding in 2022.

Voor de genoemde ontwikkelingen zetten we het budget Innovatief WMO-beleid in, (5.6).

De overeenkomsten voor Beschermd Wonen lopen per 1 januari 2022 af. Een ingestelde projectorganisatie rondt de aanbesteding 2022 af en dan kan er worden gestart met de implementatie.

5.3 Inkomensregelingen en participatie

Doelstelling

Inwoners die de mogelijkheid hebben om te werken, kunnen onafhankelijk in het bestaan voorzien.

Financiële hulp en ondersteuning bieden aan inwoners voor wie dit noodzakelijk is.

Nieuwe inwoners kennen de Nederlandse taal en burgeren succesvol in.

Inwoners met problematische schulden of financiële problemen ontvangen schuldhulpverlening of ondersteuning.

Inwoners met een minimuminkomen kunnen meedoen in de maatschappij.

Participatiewet (inclusief IOAZ, IOAW en BBZ)

Het bestand reguliere bijstand en IOAW (Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers) bestond op 31 december 2020 uit 709 uitkeringen. In januari tot en met maart was een vermeerdering van het aantal bijstandsaanvragen merkbaar. De verwachte toename van het aantal bijstandsuitkeringen is uitgebleven. Op dit moment is het aantal uitkeringen lager dan het niveau van eind december 2020, namelijk 692 uitkeringen. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren: de uitstroom naar kansrijke sectoren, verhuizingen, het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, overlijden en minder bijstandsaanvragen.

Het bijstandsbesluit zelfstandigen (BBZ) wordt uitgevoerd door het BZF (Bureau Zelfstandigen Fryslân). De aanvragen voor levensonderhoud door startende ondernemers is op hetzelfde peil gebleven als vorige jaren, 31 aanvragen. (In het voorjaar werd nog een toename van het gebruik voorspeld.) De aanvragen door gevestigde ondernemers voor levensonderhoud is lager dan voorgaande jaren doordat zij aanspraak kunnen maken op de Tozo-regeling, (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers).

Er zijn dit jaar nog geen bedrijfskredieten verstrekt. In 2019 (vóór de coronacrisis) waren dit 3 verstrekte kredieten.

De dekking van de Participatiewet inclusief de IOAZ, IOAW en BBZ 2004 vindt plaats op basis van het BUIG-budget. Dat is een gebundelde uitkering van het rijk voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de Participatiewet inclusief de IOAW, de IOAZ en BBZ 2004. De BUIG werkt met een systematiek van meerdere beschikkingen per jaar (voorlopig, nader voorlopig en definitief budget). Deze systematiek leidt gedurende het jaar tot (substantiële) wijzigingen in de budgetten. Het definitief budget 2021 wordt in oktober 2021 gepubliceerd.

Bij de BBZ gaat het deels om het verstrekken van leningen die later worden terugbetaald. De hoogte van de overschrijding waarmee rekening gehouden kan worden ligt min of meer op het niveau van voorgaande jaren waarbij sprake was van een ongewijzigde begroting.

Het ministerie verwacht dat het aantal BBZ-aanvragen in het laatste kwartaal van 2021 zal toenemen. Het aantal gevestigde ondernemers dat dit jaar Bbz heeft aangevraagd is tot op heden erg laag. Dit is uiteraard te verklaren door de Tozo uitkering die door de meeste gevestigden wordt aangevraagd, (alleen als de reden van de financiële problemen niet aan de coronacrisis gerelateerd is vraagt men Bbz aan).

Een raming maken van het aantal aanvragen voor een bedrijfskrediet is onzeker. We verwachten wel een toename in aanvragen i.v.m. schuldenproblematiek, maar hoe groot die gaat zijn, weten we niet. Veel ondernemers hebben nu nog uitstel van betaling van bijvoorbeeld de belastingdienst, maar ook van de Tozo kredieten die zijn verstrekt. Dit uitstel loopt in 2022 af.

Begeleiding van inwoners naar duurzaam, betaald werk

In 2021 heeft Pastiel tot en met juli 55 uitkeringsgerechtigden op een betaalde baan kunnen plaatsen. Dit is een mooi resultaat gezien de coronacrisis, echter onder de taakstelling van 63 plaatsingen over deze periode.

Wij ontwikkelen beleid voor nieuwe doelgroepen binnen de Participatiewet. Het gaat om inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Voor deze groep is gespecialiseerde en langdurige begeleiding nodig om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt. Een deel daarvan komt in aanmerking voor Beschut Werk. Het grootste deel valt onder re-integratie met loonkostensubsidie of krijgt dagbesteding vanuit de Wmo.

Onder de nieuwe doelgroepen vallen verder leerlingen uit het Praktijkonderwijs, Voortgezet Speciaal Onderwijs en statushouders.

Door deze nieuwe doelgroepen is het nodig om de uitvoering van de vormen van re-integratie te vernieuwen. Dat doen wij met de deelnemende gemeenten aan de GR Fryslân-west. In de 'position-paper Fryslân-west' zijn de eerste kaders daarvoor beschreven. Deze is vastgesteld door de raad in 2019. In 2020 is een Keuzedocument GR Fryslân-West opgesteld. Hierin wordt onder andere de gezamenlijke gemeentelijke visie vastgesteld en de koers van de ontwikkeling van Empatec naar Werkleerbedrijf. Het Keuzedocument is in maart/april 2021 door de gemeenteraden van de GR Fryslân vastgesteld. Daarnaast is het beleidsplan Participatie en Re-integratie 2021-2025 gelijktijdig met het beleidsplan Wmo 2021-2025 door de gemeenteraad vastgesteld op 30 juni 2021.

Het sociaal activeren van inwoners (WSW)

In het eerste halfjaar van 2021 zijn 127 deelnemers bezig met een traject binnen De Werkjouwer. Daarvan zijn 47 deelnemers statushouder. De instroom vanuit het Sociaal Wijkteam en Pastiel loopt achter op de taakstelling. Dit wordt vooral veroorzaakt door de coronacrisis. Inmiddels hebben we de instroom weer kunnen bevorderen zowel vanuit de gemeente als Pastiel.

Inburgering

Per 1 januari 2022 treedt de Wet inburgering 2021 inwerking. Voor de voorbereidingen is het beschikbare budget volledig ingezet. De voorbereiding op deze nieuwe wet is op verschillende manieren opgepakt:

- Gemeente De Fryske Marren heeft deelgenomen aan het landelijk pilotprogramma 'brede intake en PIP' (Plan Inburgering en Participatie) dat liep van 1 september 2020 tot 31 maart 2021. Aan de pilot in De Fryske Marren hebben 36 inburgeraars deelgenomen. Dertien deelnemers aan de pilot zijn zgn. hervestigde vluchtelingen. Dit zijn statushouders die vanuit het programma van de Verenigde Naties zijn uitgenodigd. Het zijn de meest kwetsbare vluchtelingen die niet kunnen terugkeren naar hun eigen land en ook niet kunnen blijven in hun opvangland.
- Wij geven blijvende aandacht aan statushouders die aan het eind van de inburgering zitten om zich verder te ontwikkelen. Deze aanpak wordt ook ingezet voor de groep inburgeraars die al langer in de gemeente verblijven en niet (meer) actief meedoen in de (lokale) samenleving. We willen daarmee participatie bevorderen.
- In het eerste kwartaal 2021 is een start gemaakt met het project Zelf aan zet, een samenwerking met de gemeenten Harlingen, De Waadhoeke, Súdwest-Fryslân en Heerenveen. In totaal doen 55 statushouders mee aan Zelf aan zet, waaronder tien uit De Fryske Marren. Er is een gecombineerd aanbod van Nederlandse taal met het werken aan persoonlijke doelen. De deelnemers worden ondersteund door vrijwilligers uit hetzelfde land van herkomst.
- Op 8 juli 2021 is de aanbesteding van de drie leerroutes gepubliceerd. Dit zijn de onderwijsroute, de B1 route en de Zelfredzaamheidsroute. De gemeente Leeuwarden is door 14 Friese gemeenten, waaronder ook onze gemeente, gemandateerd deze aanbesteding uit te voeren. Hiervoor is gekozen in verband met volumes, kwaliteitseisen en continuïteit.

Door de sluiting van de bibliotheken, ROC's en kinderopvang in verband met de coronamaatregelen is tot de zomervakantie vooral digitaal lesgegeven. Participatietrajecten hebben deels stilgestaan. Gedeeltelijk is wel een activiteit buitenshuis gevonden. De effectiviteit van de taallessen en trajecten is door de lockdown nog steeds minder.

Taakstelling huisvesting statushouders

De taakstelling huisvesting statushouders voor 2021 is ten opzichte van vorig jaar voor alle gemeenten Nederland verdubbeld. Dit in verband met het wegwerken van achterstanden bij de IND. De Fryske Marren had een taakstelling voor de eerste helft van 2021 van 40. Voor de tweede helft van dit jaar is de taakstelling 33.

Op dit moment zijn er tien woningen nodig voor 19 statushouders die aan De Fryske Marren gekoppeld zijn, (op termijn) volgen nog 23 nareizigers.

Voldoende beschikbaarheid van woningen is een landelijk vraagstuk. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat het tekort aan sociale huurwoningen een knelpunt is. Binnen dat bestand zijn er ook weinig mutaties. Wat verder meespeelt is dat natuurlijk ook onze eigen inwoners en andere door de gemeente te huisvesten doelgroepen aanspraak maken op de sociale huurwoningen. Als het de woningcorporaties niet lukt om dit jaar nog tien woningen beschikbaar te stellen dan sluiten we 2021 af met een achterstand in het invullen van de taakstelling. Er wordt met onze maatschappelijke partners naarstig gezocht naar oplossingen.

Hulpvragen toeslagaffaire

Door de kwestie rondom de kinderopvangtoeslag zijn inwoners in de problemen geraakt. Die kunnen bijvoorbeeld ontstaan rondom huisvesting, psychisch welbevinden, schulden, inkomen, zorg en de opvoeding van kinderen. De Belastingdienst/Toeslagen biedt financiële compensatie maar voor wie in de problemen is geraakt is dat niet altijd voldoende. Gemeenten kunnen ondersteuning bieden en op gemeentelijke hulp wijzen wanneer gedupeerde ouders in de problemen zijn gekomen door het handelen van de Belastingdienst. Op basis van een zorgvuldige gegevensuitwisseling is deze groep bekend bij het KCC-zorg. In elk sociaal wijkteam is een contactpersoon aangewezen voor deze hersteloperatie. Het staat de ouder(s) vrij om het hulpaanbod af te wijzen. Tot en met 26 augustus 2021 heeft het college de gegevens ontvangen van 52 ouders, die zich bij de Belastingdienst/Toeslagen hebben gemeld als gedupeerden van de toeslagenaffaire.

Armoedebestrijding en bijzondere bijstand

In 2021 zijn we gestart met het bieden van financiële hulp en ondersteuning aan inwoners aan de hand van het beleidsplan armoede en schulddienstverlening (van december 2020).

Door de raad is onlangs de nieuwe minimaregeling vastgesteld. De ontwikkeling van de digitale aanvraagformulier heeft extra tijd gevraagd, waardoor de inwoners vanaf september de minima regeling kunnen aanvragen. Daardoor komen de uitgaven voor de minimaregeling later dit jaar in de realisatiecijfers in beeld.

De twee grootste uitgaven voor bijzondere bijstand zijn de individuele inkomenstoelage en de kosten voor bewindvoering. De uitgaven daarvoor zijn in lijn met het voorgaande jaar. Het aantal aanvragen voor de ongeveer 25 verschillende vormen van bijzondere bijstand ligt lager dan op hetzelfde moment in 2020. Dat geldt ook voor het totaal van de uitgaven. Er is geen eenduidige verklaring waardoor het aantal aanvragen lager uitvalt. We verwachten in de resterende periode van 2021 geen toename van het aantal aanvragen.

Schuldhulpverlening

In tegenstelling tot prognoses, is het aantal huishoudens met financiële problemen of schulden niet significant gestegen in De Fryske Marren.

Om de inwoner met financiële zorgen en aanwezige schulden in een vroeg stadium te kunnen bereiken hebben we met ruim 30 bedrijven (verhuurders, zorgverzekeringen en nutsbedrijven) convenanten afgesloten op basis waarvan we maandelijks signalen ontvangen over betaalachterstanden. Budgetcoaches gaan actief naar de inwoners toe en in gesprek, hierdoor zijn we steeds zichtbaarder en toegankelijker. Uit reacties komt naar voren dat de inwoners openstaan voor informatie, en advies of coaching en elkaar attenderen op de budgetcoaches. Het merendeel van de bereikte inwoners/huishoudens geeft aan de financiële problemen nog zelf op te kunnen lossen. Een positieve ontwikkeling is dat we met deze inzet op vroegsignalering kunnen besparen op maatschappelijke kosten van schuldenproblematiek zoals woninguitzettingen of bedrijven die geen geld krijgen voor hun product of dienstverlening.

Op dit moment ontvangen 268 huishoudens in onze gemeente een vorm van schulddienstverlening. De schuldenproblematiek komt voor in alle leeftijdsgroepen. Zo is 19% jonger dan 30 jaar en 36% is ouder dan 50 jaar. Ongeveer 40% ontvangt inkomensondersteuning variërend van budgetcoaching tot uitgebreid budgetbeheer. Voor ongeveer 30% wordt een schuldregeling getroffen, (minnelijk of wettelijk). Door vroegsignalering zijn dure schuldregelingen minder vaak nodig. Voorts bieden we inwoners nazorg waardoor ze minder snel terugvallen in financiële problemen.

Uit het krediet voor schuldhulpverlening worden incidentele (project)activiteiten en diensten betaald. Een voorbeeld hiervan is de vernieuwde administratie map die door vrijwilligersorganisatie wordt gebruikt bij de financiële administratie van inwoners. Ook de kosten voor een nieuwe applicatie voor vroegsignalering is uit het krediet bekostigd.

5.4 Conflictzorg

Doelstelling

Zorgen voor voldoende aanbod van voorzieningen voor Jeugdbescherming en Jeugdreclassering, waarmee specialistische ondersteuning kan worden gegeven aan kwetsbare kinderen en jongeren.
Voorkomen van Huiselijk geweld en kindermishandeling.

In 2021 wordt invulling gegeven aan het lokale deel van het actieplan huiselijk geweld en kindermishandeling. Het plan is aanvullend op het Fries actieplan. In dit plan staat aangegeven wat we als gemeente (o.a. via het SWT) in samenwerking met de verschillende lokale partijen voor en met onze inwoners gaan doen aan specialistische ondersteuning voor kwetsbare kinderen en jongeren en het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De inventarisatie is in volle gang. Diverse partijen, zowel intern als extern, hebben inmiddels input gegeven.

De financiële systematiek bij dit onderwerp is dat er bij jeugdbescherming en jeugdreclassering wordt gewerkt met gemeentelijk voorschotten en een eindafrekening in april van het volgende jaar, ic. 2022. Op basis van de huidige gegevens worden geen afwijkingen verwacht.

5.5 Gezondheidszorg

Doelstelling

Alle inwoners van de Fryske Marren hebben gelijke kansen op een goede gezondheid.

In 2020 is nieuw gezondheidsbeleid ontwikkeld en vastgesteld. Het doel van het gezondheidsbeleid is om gezondheidsachterstanden terug te dringen. Dit beleid richt zich op de vraagstukken waar de grootste ziektelast wordt verwacht en onderwerpen waarmee de grootste gezondheidswinst voor kwetsbare groepen kan worden gerealiseerd. Op basis van vijf uitgewerkte ambities wordt aan deze doelstelling gewerkt.

Begin 2021 is het gezondheidsbeleid doorvertaald naar een uitvoeringsplan voor 2021 en 2022. Dit uitvoeringsplan is in maart 2021 door het college vastgesteld en ter informatie aan de raad aangeboden. De verschillende leefgebieden van inwoners zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. We werken dan ook aan de vijf ambities door middel van een integrale aanpak.

De uitvoering sluit aan op de kennis en ervaring van betrokken organisaties, professionals, vrijwilligers en inwoners. Het plan kan de komende jaren aangevuld worden met nieuwe programma's, projecten en werkwijzen.

In 2021 is in navolging op het uitvoeringsplan een aantal nieuwe projecten gestart, zoals 'de gezonde wijkaanpak'. Dit betreft een integrale aanpak van gezondheidsachterstanden bij de meest kwetsbare inwoners in gemeente De Fryske Marren.

Een ander belangrijk project dat in ontwikkeling is betreft het 'preventie- en handavingsplan'. In dit plan is aandacht voor de leefstijlthema's (roken, alcohol, drugs) bij met name jongeren. Doel voor het eerste jaar is om alcoholgebruik bij jongeren te verminderen door in te zetten op de omgeving van deze jongeren. Samen met de betrokken partners (oa sport, vrije tijd, onderwijs, etc.) wordt hieraan gewerkt. Daarnaast zal een aantal projecten doorlopen, waaronder 'Rookvrije Generatie' en 'Kansrijke Start'. De voortgang van de projecten beschreven in het uitvoeringsplan 2021 – 2022 loopt volgens schema.

Voor de Wet Verplichte GGZ worden door de Veiligheidsregio een aantal taken uitgevoerd. De rekening hiervoor komt in het najaar van 2021. Er zijn daardoor op dit moment geen kosten gemaakt, maar die komen nog wel. Die leiden niet tot een afwijking van het budget.

Hetzelfde geldt voor de bijdrage die onze gemeente verstrekt voor de regionale aanpak personen met verward gedrag, ook hiervoor moet de rekening vanuit de Veiligheidsregio nog ontvangen worden. Ook hier wordt geen afwijking van het budget verwacht.

5.6 Sociaal domein algemeen

Innovatief beleid

Het budget wendten we aan ten behoeve van de voorbereiding op de nieuwe manier van werken door de inzet van een projectleider en een aantal maanden extra fte voor het SWT.

De kosten hebben vooral betrekking op de voorbereiding op de resultaatgerichte inkoop, het kunnen uitvoeren van de pilots en de begeleiding bij het traject om te komen tot het vaststellen van reële kostprijzen. De kosten zijn niet volledig voorzienbaar.

Koploperproject cliëntenondersteuning

We werken samen met de gemeenten Opsterland en Ooststellingwerf aan de verbetering en doorontwikkeling van onafhankelijke cliëntenondersteuning in de eigen lokale omgeving. Vanuit het ministerie van VWS is hiervoor subsidie toegekend. Dit jaar verschijnt er een tussenevaluatie van dit project.

Huisvesting kwetsbare doelgroepen

De gemeente heeft van het Rijk een eenmalige uitkering van € 94.640 ontvangen voor de huisvesting van kwetsbare doelgroepen. De bedoeling is dat deze uitkering besteed wordt ten behoeve van de realisatie van een collectieve woonvoorziening in Balk. Het college heeft in 2020 besloten dat ook het restant van krediet Sociale Veiligheid (€ 142.495) bestemd is voor de collectieve woonvoorziening. De voorziening opent per september 2021. Vanaf dat moment worden uitgaven gedaan die ten laste van beide budgetten komen. Een deel van de uitgaven zal plaatsvinden in 2022.

Sociaal domein Fryslân (SDF)

De Centrumregeling Sociaal Domein Fryslân geëvalueerd. Geadviseerd is om de regeling voort te zetten met aanpassing van de scope en vorm. Dit jaar (2021) wordt er op basis van een evaluatie een nieuwe Centrumregeling opgesteld. De ingangsdatum is 1 januari 2022. De raad is voor de zomer over de voortgang geïnformeerd.

Adviesraad Sociaal Domein

Door gebruik van digitale communicatie kon de advisering tijdens de coronacrisis toch doorlopen. In vergelijking met vorig jaar waren er voor de leden minder trainingsmogelijkheden. Wegens het vertrek van een aantal leden valt het budget aan vergoedingen dit jaar lager uit. Dit lopende jaar worden nog kosten verwacht voor ICT en sollicitatieprocedures.

Algemeen

Financiële afwijkingen

Bedragen € 1.000

Afwijkingen programma 5	Bedrag incidenteel	Bedrag structureel
5.1 Samenleving en sociaal wijkteam		
Vrijwilligers en Mantelzorg	100 V	
5.2 Maatwerkvoorzieningen		
Ondersteuning Wmo		511 N
Voorzieningen Wmo		185 N
Overige verschillen		65 V
5.3 Inkomstenregelingen en participatie		
Sociale werkvoorziening (WSW)	108 N	
Re-integratie	200 V	
Overige verschillen	50 V	
5.6 Sociaal domein algemeen		
Overige verschillen	39 N	
Totaal	203 V	631 N

5.1 Samenleving en sociaal wijkteam

Vrijwilliger en Mantelzorg, voordeel € 100.000

Van het beschikbare budget is ruim € 30.000 uitgegeven. Dus er is nog € 170.000 beschikbaar. De verwachte inzet voor het resterende deel van het jaar wordt geraamd op € 70.000.

Ook in eerdere jaren is er wel sprake van een voordeel op dit product. Dat is deels inherent aan het product waarbij er jaren zijn met meer of minder activiteiten en uitgaven inzake vrijwilligers en mantelzorg. Daarom wordt het voordeel als incidenteel aangemerkt.

5.2 Maatwerkvoorzieningen

Ondersteuning Wmo, nadeel € 511.000

Het verwachte nadeel op Ondersteuning Wmo wordt, net als vorig jaar, door verschillende ontwikkelingen veroorzaakt. Dit zijn: de aanzuigende werking van het abonnementstarief, demografische ontwikkelingen, het langer zelfstandig thuis wonen, het meer ambulant werken vanuit de GGZ en doorstroom vanuit Beschermd Wonen. Deze ontwikkelings-trends hebben zich ook in 2021 voortgezet, met een kanttekening in verband met de effecten van de coronacrisis. Op veel van deze ontwikkelingen heeft de gemeente zelf weinig of geen grip en zijn de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente zelf beperkt. Het is realistisch om er vanuit te gaan dat de verhoging van de kosten de komende jaren nog door zet. Wij verwachten wel een dempend effect van de nieuwe wijze van resultaatgerichte inkoop zoals die nu wordt voorbereid. In het najaar 2021 volgt de derde landelijke monitorrapportage naar de effecten van de invoering van het abonnementstarief. Verdere compensatie door het Rijk vanwege de invoering van het abonnementstarief is nog onzeker.

Voor 2021 zijn de bestaande tarieven voor Wmo Ondersteuning geïndexeerd.

Voorzieningen Wmo, nadeel € 185.000

Door de gestegen huurprijzen geven we meer uit voor hulpmiddelen. De huurprijzen voor de hulpmiddelen stijgen met 20%. Door de aanbesteding is deze weer marktconform. De kosten stijgen naar verwachting met € 185.000. Mensen die verhuizen naar een instelling voor langdurige zorg behouden het recht op een Wmo-voorziening, zoals een rolstoel, zolang deze nog niet aan vervanging toe is. Het Rijk houdt rekening met deze uitfasering. Inwoners maken tijdens de coronacrisis minder vaak gebruik van het collectief vervoer. We verwachten dat de uitgaven voor vervoer 25% minder zijn dan begroot. Dit jaar is de omzet van de taxi-ondernemers nog niet gegarandeerd. (Mogelijk komt het ministerie van BZK opnieuw met een circulaire over toegestane staatssteun.)

Het Wmo-vervoer wordt vanaf augustus 2022 opnieuw ingekocht. Het aanbestedingstraject start in het vierde kwartaal 2021.

5.3 Inkomensregelingen en participatie

WSW, nadeel € 108.000

Bij de herziene begroting 2021 Gemeenschappelijke Regeling Fryslân-West is door het Algemeen Bestuur van de GR besloten de gemeentelijke bijdrage per SW-medewerker (subsidie-eenheid) vanaf 2021 structureel te verhogen van € 2.000 naar € 3.000. Voor DFM betekent dit $108 * 1.000 = € 108.000$. Dit is niet in de begroting 2021 doorgevoerd en zal worden verantwoord bij de jaarrekening 2021.

Re-integratie, voordeel € 200.000

De verwachte toename van bijstandsaanvragen is tot nu toe uitgebleven. Door de coronacrisis zijn minder belastbaarheidsonderzoeken (ivm re-integratie naar werkzaamheden) uitgevoerd. Ook zijn er minder uitgaven aan nieuwe kinderopvang, nieuwe vervoerspassen en werkvouchers.

Afwijkingen op kredieten

Binnen programma 5 zijn er geen afwijkingen op kredieten te melden.

Programma-overstijgende informatie

Algemene dekkingsmiddelen

Financiële afwijkingen

Bedragen € 1.000

Afwijkingen algemene dekkingsmiddelen	Bedrag incidenteel	Bedrag structureel
Voorziening wethouder pensioenen	p.m.	
Algemene baten en lasten	150 V	
Afvalstoffenheffing	100 V	
Algemene uitkering	1.543 V	
Overige verschillen	35 N	
Totaal	€ 1.758 V	-

Wethouder pensioenen

De berekening van de benodigde voorziening voor toekomstige pensioenverplichtingen besteden wij uit aan een gespecialiseerd bureau. In december 2021/januari 2022 ontvangen wij de nieuwe berekening. Op dit moment kunnen we daar dus nog niets over zeggen. De afgelopen jaren moesten we grote bedragen bijstorten door een lager rentepercentage. Op dit moment verwachten wij dat het dit jaar niet nodig is.

Algemene baten en lasten programma 1 t/m 5 en algemeen

Er is sprake van diverse voordelen in het budget nagekomen baten en lasten. We voeren een strenger beleid in het wel of niet handhaven van aangegane verplichtingen die in 2020 zijn opgevoerd in de financiële administratie. Uit een beoordeling blijkt dat een deel van de aangegane verplichtingen kunnen vrijvallen omdat de prestatie (deels) niet is geleverd. Ook het terugvorderen van subsidies uit voorgaande jaren op basis van regelgeving in de vastgestelde subsidieverordening is hieronder verantwoord. Per saldo is er sprake van een voordeel op het budget nagekomen baten en lasten van afgerond € 150.000.

Algemene uitkering

De raad is op 29 juni 2021 geïnformeerd over de uitkomsten van de meicirculaire 2021, het effect hiervan op het meerjarenperspectief en de belangrijkste ontwikkelingen en risico's binnen het gemeentefonds. In 2021 is er sprake van een voordeel van € 1.543.000 in verband met extra rijksmiddelen voor het wegwerken van de wachtlijsten jeugdzorg. In afwachting van op te stellen beleidskaders stellen we voor € 1,5 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve

De compensatieregelingen voor de kosten van de coronacrisis zijn al in maart bekend gemaakt. Ook de aangekondigde compensatie voor de Jeugdzorg is in de meicirculaire verwerkt. Deze compensatie is voor een belangrijk deel bestemd om de hogere kosten voor de Jeugdzorg te compenseren, wachtlijsten tegen te gaan en wachtlijsten te voorkomen. Per saldo is er sprake van een voordeel van € 1,5 miljoen in 2021. Het voorstel is dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve. Het Rijk zal ons naar verwachting in de derde week van september informeren over de ontwikkelingen in het gemeentefonds. Dit in de septembercirculaire 2021 en we zullen u hierover informeren via een raadsmemo in oktober. In een raadsmemo van 20 augustus 2021 bent u geïnformeerd over de extra middelen jeugdzorg en de stand van zaken van de herverdeling gemeentefonds.

Afvalstoffenheffing

De opbrengst afvalstoffenheffing valt hoger uit dan geraamd door meer huishoudens die kiezen voor een grotere container voor de afvoer van afval en hogere inkomsten door de verwerking van afval op onze milieuterreinen. Er is sprake van een voordeel van afgerond € 100.000.

Bedrijfsvoering

Taakstelling uitbreiding formatie team informatie

Op basis van het door Native Consulting uitgevoerde onderzoek is er voor team informatie een uitbreiding van 4 fte nodig. In de perspectiefnota 2021 zijn er twee fte uitbreiding binnen het team Informatie gerealiseerd. Daarnaast heeft de raad aangegeven dat de niet gehonoreerde aanmelding van de derde fte zal moeten worden bekostigd vanuit een extra besparing, bovenop de taakstellende besparing van € 80.000. Deze is gerealiseerd.

Afwijkingen op kredieten

Binnen de algemene dekkingsmiddelen zijn geen afwijkingen op kredieten te melden.

Reserves en voorzieningen

In afwijking van voorgaande jaren presenteren we nu in de najaarsrapportage een overzicht van de reserves en voorzieningen voor het lopende boekjaar. Het vertrekpunt voor de beginstanden reserves en voorzieningen is de jaarrekening 2020. De programmabegroting 2022-2025 is gebaseerd op alle mutaties vanaf 2022 en ook het verloopoverzicht van de reserves en voorzieningen is op deze wijze ingericht.

De financiële verwerking van de meicirculaire 2021 is toegevoegd in het overzicht reserves en voorzieningen ten opzichte van de voorjaarsrapportage 2021. In de advisering over de meicirculaire is voorgesteld in 2021 een bedrag van € 1,5 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. Het uitgebreide overzicht onderhanden werk met alle onderliggende claims gerubriceerd in de jaren 2021 t/m 2025 presenteren we in de programmabegroting 2022-2025. Op deze wijze is het verband goed zichtbaar.

De effecten van deze najaarsrapportage op onderstaand overzicht zijn beperkt tot de effecten uit de coronarapportage (zie volgend hoofdstuk). Omdat dit slechts een verwachting is hebben wij nu de reserve Extra kosten corona virus niet bijgesteld. In de jaarrekening 2021 zullen wij dit uiteraard wel doen.

Bedragen x € 1.000

	Saldo 1-1-2021	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 1-1-2022
Algemene reserves:				
Algemene reserve	1.018	11.637	-6.906	5.749
Weerstandsvermogen	8.300	0	0	8.300
	9.318	11.637	-6.906	14.049
Bestemmingsreserves:				
Extra kosten corona virus	2.086	2.265	-4.351	0
Kapitaallasten	9.245	0	-321	8.924
Onderhanden werk	9.894	3.793	-13.418	269
	21.225	6.058	-18.090	9.193
Voorzieningen:				
Personeel	183	131	-137	176
Pensioenen wethouders	6.087	238	-424	5.901
Afwikkeling grondexploitaties	962	0	0	962
Baggeren	560	175	-446	289
Vastgoed	420	239	-629	30
Kunstwerken	435	238	-288	385
Derdengelden	6	0	-2	4
Egalisatie riolering	3.689	0	-379	3.310
	12.342	1.021	-2.305	11.057
Totaal generaal	42.885	18.716	-27.301	34.299

Coronarapportage 2021

In de Crisisnota 2020 is de reserve Corona-kosten vastgesteld door de Raad. Zoals genoemd in de raadsmemo van 1 maart 2021 is er per onderdeel van de reserve Corona-kosten een nieuwe inschatting gemaakt voor de verwachte kosten of gederfde inkomsten voor 2021 bij de voorjaarsrapportage 2021. Hieronder presenteren we de begroting voor de corona-reserve, met de tot en met 31 augustus 2021 gerealiseerde kosten en een vooruitblik op de totale verwachte Corona-kosten in 2021. Bij de jaarrekening zullen wij bepalen of deze reserve nog in stand moet blijven en zo ja, voor welk bedrag.

Bedragen x €1.000

	Begroting 2021	Werkelijke kosten 31-08-2021	Verwachte kosten 31-12-2021
Programma 1 Bestuur en Organisatie			
1. Communicatiemiddelen	10	16	20
2. Openbare orde en veiligheid	0	0	0
3. APV, bijzondere wetten en verkiezingen	165	0	8
4. Extra kosten ICT	0	0	0
5. Verbonden partijen (GGD)	0	0	0
6. Onvoorzien	200	23	174
Totaal programma 1	375	39	202
Programma 2 Ruimte			
7. Duurzaamheid	0	0	0
8. Omgevingsvergunningen	0	0	0
9. Openbare ruimte	106	0	184
10. Grondbedrijf	0	0	6
Totaal programma 2	106	0	190
Programma 3 Economie			
11. Toeristenbelasting	0	0	0
12. Havengelden	0	0	6
13. Brug- en sluisgelden	0	20	20
14. Ligoevers	0	0	0
15. Precario	40	0	0
16. Huren/pachten gemeentelijke objecten	150	0	150
17. Weekmarkten en jaarmarkt	0	0	3
18. Kermissen	38	0	33
19. Leges Evenementen	15	0	15
20. Lening De Hege Gerzen	5	0	5
21. Camping Lemmer	20	0	55
22. Voorziening Businesspark	0	0	0
Totaal programma 3	268	20	287
Programma 4 Leefbaarheid en Onderwijs			
23. Kunstzinnige vorming	171	5	171
24. Culturele activiteiten	100	0	100
25. Musea	268	0	268
26. Media	9	0	0
27. Kernenbudget (onderuitputting)	25	0	0
28. Sport	120	0	0

	Begroting 2021	Werkelijke kosten 31-08-2021	Verwachte kosten 31-12-2021
29. Zwembad	1.100	850	1.000
Coronasubsidie Maatschappelijke instellingen	500	12	500
Overig programma 4	0	0	0
Totaal programma 4	2.293	867	2.039
Programma 5 Sociaal Domein			
30. Onderuitputting Wmo maatwerk	0	0	7
31. Extra Uitvoeringskosten Inkomensregelingen	70	0	0
32. Armoedebestrijding en bijzondere bijstand	50	45	50
33. Re-integratie (Pastiel + vervoerspassen)	90	0	0
34. Sociale werkvoorziening WSW	0	0	0
Overig programma 5	0	1	1
Totaal programma 5	210	46	58
Totaal	3.251	972	2.776

1. Bestuur en organisatie

1. Communicatie

De coronacrisis vraagt nog steeds behoorlijk wat tijd en aandacht, voor communicatieactiviteiten zijn de extra kosten hoger dan verwacht. De verwachting is nu dat we in totaal ongeveer € 20.000 uitgeven. Het gaat vaak om vervanging van borden en spandoeken, wegens schade.

2. Openbare orde en veiligheid

De taak van de Veiligheidsregio's is in de loop van de coronaperiode afgeschaald waardoor extra taken op het terrein van openbare orde en veiligheid door de gemeenten moesten worden opgepakt. Om deze taken naar behoren uit te voeren was (en is) inzet van extra capaciteit noodzakelijk. Er is (en wordt) tijdelijk gebruik gemaakt van extra deskundigheid. Het contract daarvoor liep tot 1 juli 2021 maar is per die datum met 6 maanden verlengd tot 1 januari 2022. Reden is dat we als gemeente nog volop te maken hebben met extra werkzaamheden door de coronacrisis en het feit dat tijdens de crisis reguliere werkzaamheden niet konden worden uitgevoerd waardoor een inhaalslag nodig is.

3. APV en bijzondere wetten

De coronacrisis zorgt op dit moment voor een (tijdelijke) verschuiving van werkzaamheden. Evenementen, festivals en (grotere) evenementen gaan niet door. Daar staat tegenover dat wij (doorlopend) veel vragen krijgen over nieuwe initiatieven, over wat ondanks de coronabeperkingen de mogelijkheden zijn en de toekomstige situatie. De organisatoren van evenementen is aanvankelijk gevraagd of ze (indien mogelijk) op willen schorten naar de tweede helft van het jaar, dit met de hoop/verwachting dat de maatregelen op dat moment minder zijn. Dit is in programma 3 verwerkt (leges evenementen vergunningen, precario). De overige APV vergunningen zoals leges kinderopvang, standplaats, terras en drank en horecaverunningen hebben geen (althans minder) hinder van de coronamaatregelen.

Tijdelijke ondersteuning toezicht en Handhaving - Inhuur Boa's extra taken i.v.m. corona

Er is een aanvraag gedaan in het kader van een SPUK regeling bij het ministerie van Justitie en Veiligheid. Daarvoor mogen we ondersteuning van de BOA taken inhuren. Naar verwachting zijn de kosten € 150.000. De uitkering wordt eerst in 2021 in de vorm van een 100% voorschot gedaan. In 2022 vindt dan een verrekening plaats.

4. Extra kosten ICT

Wij verwachten in 2021 geen kosten of gederfde inkomsten als gevolg van corona.

5. Verbonden partijen (GGD)

Ook in 2021 krijgt de GGD de financiële compensatie rechtstreeks van het rijk uitgekeerd. We nemen daarom geen reservering op in de corona-reserve.

6. Onvoorzien

Het bedrag geraamd voor onvoorzien is grotendeels gebaseerd op een dotatie aan de voorziening debiteuren voor openstaande vorderingen. Dit is een jaarlijkse toetsing op basis van een ouderdomsanalyse van de vorderingen. Vooralsnog stellen we voor de gerealiseerde kosten en gederfde inkomsten 2020 aan te houden als prognose voor 2021. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 174.000.

2. Ruimte

7. Duurzaamheid

De verwachting is dat bepaalde trajecten een mogelijk langere doorlooptijd hebben, maar geen extra kosten met zich meebrengen.

8. Omgevingsvergunning

De cijfers van het eerste kwartaal geven een positief beeld op het behalen van het begrote bedrag. Er is dus geen aanleiding om een reservering te maken voor dit onderwerp.

9. Openbare ruimte

Bij de teams Wijkbeheer en Wijkoverschrijdend worden extra kosten gemaakt voor inhuur personeel, brandstof en huur keten en wc's. Totaal € 80.000. We zien meer vernielingen dan gewoonlijk. Zo is er veel schade veroorzaakt op en aan de sportvelden (hekwerken) en meer zwerfafval en een brandstichting op het strand van Lemmer. Deze kosten zijn nu nog geboekt op de producten en moeten nog worden doorberekend.

Het aanbod van restafval in de minicontainers valt hoger uit (verwachting: circa 900 ton) dan begroot. Het aanbod blijft gelijk aan 2020 en lijkt te relateren aan vaker en langer thuis werken en verblijven. De ten gevolge van corona verwachte overschrijding op de verwerkingskosten is € 98.000. In het nieuwe grondstofbeleidsplan stellen we voor actief te sturen op reductie van het afval.

Door een hogere schoonmaakfrequentie, in verband met hygiënebepalingen, van het douchegebouw van de haven in Lemmer verwachten wij extra kosten van € 5.500.

10. Grondbedrijf

De coronaproblematiek heeft geen negatief effect op de grondverkoop. Wel worden er om verlotingen van bouwkavels coronaproof te laten plaatsvinden extra kosten gemaakt. Die kosten bedragen in 2021 ongeveer € 5.500.

3. Economie

11. Toeristenbelasting

De aanslagbiljetten toeristenbelasting belastingjaar 2020 zijn in april 2021 verstuurd en de aanslagbiljetten forensenbelasting in april en juni 2021. De aanslagen toeristenbelasting over belastingjaar 2021 versturen

we achteraf in 2022, als het belastingjaar is beëindigd. Wij verwachten in 2021 geen kosten of gederfde inkomsten als gevolg van corona.

12. Havengelden

Door een hogere schoonmaakfrequentie van het douchegebouw van de haven in Lemmer in verband met hygiënebepalingen, verwachten wij extra kosten van circa € 5.500. Wij verwachten in 2021 geen gederfde inkomsten als gevolg van corona.

13. Brug- en sluisgelden

Nederland heeft lange tijd op rood gestaan voor onze buitenlandse gasten. Dit en een koud en nat voorjaar heeft er toe geleid dat er tot op heden € 20.000 minder aan bruggelden zijn geïnd. Afhankelijk van de omstandigheden van de komende periode tot 1 november, kan dit tekort nog verder oplopen. Welk deel van de minderopbrengsten nu precies waar aan toe te schrijven is, kunnen wij niet nader specificeren.

14. Ligoevers

Wij verwachten in 2021 geen kosten of gederfde inkomsten als gevolg van corona.

15. Precario

Ook in 2021 heeft de horeca nog altijd te maken met de gevolgen van de coronamaatregelen. Het is nog niet duidelijk wat dit betekent voor het opleggen van de precariobelasting 2021. Begin 2022 nemen wij hier een besluit over. Wij nemen nu geen bedrag op als gederfde inkomsten bij de coronakosten.

16. Huur/pachten gemeentelijke objecten

Wij hebben de inning van de huren en pachten opgeschort. Wij beraden ons nog op een besluit over het al dan niet (deels) kwietschelden van bepaalde huren. Er liggen een paar verzoeken om kwietschelding. Ook zijn er huren waarvan de hoogte bepaald wordt door een percentage van de omzet van de huurder. De afrekening daarvan vindt pas plaats halverwege 2022. Wij hebben er nog onvoldoende zicht op in welke mate de huren ook daadwerkelijk betaald/geïnd gaan worden. Tot en met de zomervakantie zijn de sportaccommodaties gesloten geweest als gevolg van de coronamaatregelen. Ondanks dat er nu weer gebruik gemaakt kan worden van de accommodaties zien we toch een zekere terughoudendheid bij de huurders. Ook nu de sportkantines weer open zijn, met inachtneming van de geldende maatregelen, zijn de omzetten een stuk lager dan begroot. We hebben op dit moment onvoldoende zicht op de te verwachten inkomsten. Of wij een financiële vergoeding van het Rijk tegemoet kunnen zien voor deze gederfde inkomsten is eveneens onduidelijk. Vooralsnog handhaven wij daarom de reservering van € 150.000. De huurverplichtingen van het sportbedrijf vallen hier niet onder. De verantwoording daarvan valt onder programma 4.

17. Weekmarkten en jaarmarkt

De weekmarkten gaan nog steeds door, maar de non-food handelaren mochten het 1e halfjaar niet actief zijn op de markten. Hierdoor missen we circa € 2.500 aan inkomsten. De jaarmarkt (Jouster Merke) gaat, net als in 2020, ook dit jaar niet door. Daarmee missen we de hiervoor geraamde inkomsten, maar daar staat tegenover dat wij ook geen kosten hoeven te maken voor de organisatie ervan. Wij achten het niet nodig om voor de jaarmarkt een reservering op te nemen.

18. Kermissen

De kermis in Lemmer is dit jaar niet door gegaan. De kermis in Joure kan dit jaar in aangepaste vorm doorgaan tegen een lagere pachtsom. Hierdoor missen wij voor beide kermissen circa € 32.500 aan inkomsten. Wij nemen dit als reservering op.

19. Leges evenementen

Er zullen dit jaar waarschijnlijk vrijwel geen tot weinig evenementen plaatsvinden. We verwachten daardoor dit jaar een bedrag van € 15.000 aan geraamde opbrengsten te missen.

20. Lening de Hege Gerzen

Vanwege alle maatregelen heeft de exploitant een verzoek om kwijtschelding van de pacht ingediend. Wij moeten hier nog een besluit over nemen. Of dit ook van invloed is op de renteverplichting is op dit moment nog niet bekend. Wij nemen daarom een reservering op van € 5.000.

21. Camping Lemmer

Doordat Nederland lang op Rood heeft gestaan als gevolg van de coronabesmettingen, hebben we minder gasten ontvangen dan andere jaren. Zo was er geen Lemster week, geen skûtsjesilen en ook Glemmer ging niet door. Hierdoor verwachten we circa € 50.000 minder inkomsten. Door een hogere schoonmaakfrequentie van de sanitairgebouwen in verband met hygiënebepalingen als gevolg van de coronamaatregelen verwachten wij extra kosten van circa € 5.000.

22. Voorziening Businesspark

Wij achten het niet nodig om voor het Businesspark op dit moment een reservering op te nemen. Op grond van de vastgestelde jaarrekening en huidige exploitatieprognose is het niet nodig om een voorziening te treffen. De huidige exploitatieprognose laat een batig saldo zien.

4. Leefbaarheid en onderwijs

23. Kunstzinnige vorming

Het Toanhûs heeft een groot deel van dit jaar niet volledig kunnen draaien. Daarnaast is dit door de aanhoudende 1,5 meter-maatregelen nog steeds niet op het oude niveau. Het Toanhûs kan nu nog niet inschatten wat de totale coronaschade over 2021 is. Wij ontvingen in het vierde kwartaal een steunvraag van het Toanhûs.

Openbare evenementen zijn deels mogelijk sinds juli dit jaar, tot die tijd hebben wij de Triangel in Joure tijdelijke ondersteuning aangeboden.

24. Culturele activiteiten

Wij hebben helaas gezien dat de culturele activiteiten nog niet volledig zijn opgestart. De culturele activiteiten liggen door aanhoudende maatregelen van het Rijk grotendeels stil. Het extra aanjagen waarop is geanticipeerd heeft daarom niet kunnen plaatsvinden.

25. Musea

Tot en met het derde kwartaal 2021 zijn er geen coronakosten gemaakt voor het budget Musea. De Musea kunnen nu nog niet inschatten wat de totale coronaschade is over 2021. Wij verwachten in het vierde kwartaal, door de lange sluiting van de musea, steunvragen vanuit de musea.

26. Media

In 2021 zijn geen coronakosten gemaakt voor het budget Media net als in 2020. De verwachting is dat voor het budget Media geen coronakosten gemaakt zullen worden.

27. Dorpen

Doordat we in de eerste helft van het jaar opnieuw in een lockdown zaten is er weinig georganiseerd in de dorpen. We zien na de zomervakantie het aantal initiatieven behoorlijk oplopen en verwachten een forse inhaalslag. Toch verwachten we nog circa € 17.000 onderbesteding op ons reguliere budget. Dat betekent dat we de reserve coronakosten niet zullen benutten.

28. Sport

De financiële gevolgen door leegstand en huurderving bij sportaccommodaties zijn door ruimtelijk beheer opgenomen in Programma 2.

29. Zwembad

Na het leszwemmen is in de loop van het voorjaar het zwembad ook voor het recreatiezwemmen open gegaan. Slechts een beperkt deel van de capaciteit mocht en mag worden gebruikt. Dat betekent dat er nog steeds sprake is van inkomstenderving waardoor de exploitatie een tekort zal opleveren. Op verzoek van het Sportbedrijf is de gehele exploitatiebijdrage 2021 overgemaakt ter voorkoming van liquiditeitsproblemen. Verder is uitstel van betaling van de huursom verleend.

Het Sportbedrijf en wij gemeentelijk, anticiperen op landelijke ondersteuningsmaatregelen. Een volledig beeld geven van de financiële effecten is niet mogelijk omdat onbekend is hoelang de corona-maatregelen nog van toepassing blijven. Het huidige tekort ligt net onder de € 850.000. Als de beperkingen blijven gelden zal het tekort, indien er in de herfst- en kerstvakantie nog een beperkte bezetting mogelijk is, oplopen tot € 1 miljoen.

Coronasubsidie maatschappelijke instellingen

Uit het beschikbare budget zijn betaalopdrachten gedaan van €8.000 aan Stichting Present, € 2.115 aan het dorpshuis van Idskenhuisen en € 1.900 aan Stichting Kledinguitleen Balk. Verder is er geen geld uit dit budget besteed.

Overig programma 4

Vergoeding ouders noodopvang en niet-gebruikte kinderopvang

In 2020 zijn kosten gemaakt voor de vergoeding aan ouders voor kinderopvang. Ouders die gebruik maakten van een gemeentelijke subsidie-plaats ontvingen deze tegemoetkoming via de aanbieder, die deze kosten declareerde bij de gemeente. De gemeente kreeg deze kosten vergoed van het rijk. De situatie voor 2021 is nog onbekend.

5. Sociaal domein

30. Realisatie WMO maatwerk

Aanbieders kunnen niet in alle gevallen de nodige zorg leveren. Men heeft te maken met het naleven van de RIVM-richtlijnen, personeel valt uit en niet alle cliënten willen of kunnen in meer of mindere mate zorg ontvangen. Er wordt ook nog minder gebruik gemaakt van het collectief vervoer dan voor de coronacrisis. Mogelijke coulanceregelingen worden opnieuw in overweging genomen. Hierbij sluiten we aan op de landelijke afspraken en criteria.

De trendmatige groei binnen de maatwerkvoorzieningen Wmo is vanaf de coronacrisis afgevlakt. Het aantal aanvragen en de uitgaven op de Wmo lopen de laatste maanden weer op, maar blijven nog achter op het reguliere beeld van 2019. Het is nog niet in te schatten hoe dit zich ontwikkelt en of er na de coronacrisis een aanzienlijke toename aan aanvragen komt. Er worden kosten gemaakt voor het vervoer van kwetsbare inwoners naar vaccinatielocaties. Naast de inzet van het vrijwilligersvervoer zijn met de twee gecontracteerde Wmo-vervoerders afspraken gemaakt die overeenkomen met het bestaande contract doelgroepenvervoer. De verwachte kosten zijn € 7.000.

31. Extra uitvoeringskosten inkomensregelingen

Er was rekening gehouden met hogere kosten voor de uitvoering van de inkomensregelingen en re-integratietrajecten. De grote toename in aantal aanvragen bijstandsuitkeringen is uitgebleven. In het vierde kwartaal vallen de steunpakketten van het Rijk weg. Een eventuele toename van de aanvragen bijstandsuitkeringen verwachten we op te kunnen vangen binnen de budgetten 2021.

TOZO

De coronacrisis heeft veel zelfstandige ondernemers, met name freelancers en ZZP-ers, hard geraakt. De overheid heeft daarom de regeling Tozo ingevoerd.

De gegevens van Tozo3 (1 januari 2021 met stand 1 april 2021 bron BZF):

16 zzp'ers hebben krediet/lening ontvangen

75 zzp'ers ontvangen een Levensonderhoud/Bbz-uitkering

80 zzp'ers verlenging Levensonderhoud (eerder verkregen in het kader van Tozo 1 en/of Tozo 2)

Tozo-4 start vanaf 1 april 2021-stand eind mei 2021

De gegevens van Tozo-4

2 zzp'ers hebben krediet/lening ontvangen

3 zzp'ers ontvangen een Levensonderhoud/Bbz-uitkering

137 zzp'ers verlenging Levensonderhoud (eerder verkregen in het kader van Tozo 1 en/of Tozo 2 en 3)

Tozo-5

Onderstaand de verwerkte Tozo 5 aanvragen tot 28 juli 2021:

55 zzp'ers verlenging Levensonderhoud (eerder verkregen in het kader van Tozo 1 en/of Tozo 2 en 3 en 4)

1 zzp'ers hebben krediet/lening ontvangen

32. Armoedebestrijding en bijzondere bijstand

TONK

De Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) is verlengd tot 1 oktober 2021. Inwoners kunnen aanvragen doen tot 1 november 2021. De maatregel is bedoeld voor inwoners die als gevolg van de Coronamaatregelen inkomensverlies hebben en niet meer in staat zijn de huur, hypotheeklasten en/of gas, water en elektra kunnen betalen. Tot op heden hebben we 10 aanvragen toegekend en is er een bedrag van € 45.408 uitgekeerd.

33. Re-integratie

Deze post loopt gelijk op met post 31. Het aantal uitkeringsgerechtigden is niet significant gestegen.

Hierdoor is geen extra inzet van Pastiel en extra vervoerspassen nodig. Mochten de aantallen oplopen in het vierde kwartaal, dan kunnen we dat dekken binnen de bestaande budgetten van 2021.

34. Sociale werkvoorziening WSW

Geen bedrag opgenomen. De coronavergoedingen voor SW-bedrijven gaan 1 op 1 door naar het SW-bedrijf.

Overig programma 5

Er zijn (minimale) kosten gemaakt voor het vergoeden van locaties aan huisartsen om de Covid-vaccinaties toe te dienen. De kosten die in 2021 gemaakt zijn voor het beschikbaar stellen van deze locaties bedragen € 373.

Daarnaast zijn de volgende eigen locaties (kosteloos) beschikbaar gesteld: Sporthal Sportfun in Joure en Sporthal de Hege Fonnen in Lemmer.

De VNG overlegt op dit moment nog met het ministerie van VWS over de wijze waarop gemeenten compensatie kunnen krijgen voor deze kosten. We houden er rekening mee dat er net als in 2020 kosten van huisartsen vergoed moeten worden voor het beschikbaar stellen van extra ruimten om veilig de griepprik te kunnen geven (oktober/ november 2021).

Bijlage 1: Begrotingswijziging per programma/productgroep

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Inkomsten	Uitgaven
Programma 2 Ruimte		
Vastgoed beheer algemeen	660	-90
Wabo/omgevingsvergunningen	200	-200
Openbaar groen wijkbeheer		-110
Oud papier	185	
Exploitatie gronden algemeen	875	
Overige verschillen programma 2		-150
Totaal programma 2	1.920	-550
Programma 3 Economie		
Camping Lemmer	-200	-50
Totaal programma 3	-200	-50
Programma 4 Leefbaarheid en onderwijs		
Overige verschillen programma 4		97
Totaal programma 4	0	97
Programma 5 Sociaal domein		
5.1 Samenleving en sociaal wijkteam		
Vrijwilligers en Mantelzorg		100
5.2 Maatwerkvoorzieningen		
Ondersteuning Wmo		-511
Voorzieningen Wmo		-185
Overige verschillen		65
5.3 Inkomstenregelingen en participatie		
Sociale werkvoorziening (WSW)		-108
Re-integratie		200
Overige verschillen		50
5.6 Sociaal domein algemeen		
Overige verschillen		-39
Totaal programma 5	0	-428
Algemene dekkingsmiddelen		
Algemene baten en lasten		150
Afvalstoffenheffing	100	
Algemene dekkingsmiddelen	1.543	
Overige verschillen	-60	25
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	1.583	175
Totaal	3.303	-756

Bijlage 2: Verwachte financiële afwijkingen kredieten

Hieronder treft u een overzicht aan van verwachte afwijkingen op kredieten. Conform de financiële verordening lichten wij de afwijkingen groter dan € 50.000 op kredieten op het betreffende programma toe, voor zover deze niet eerder gerapporteerd zijn. Van deze afwijkingen wordt geen begrotingswijziging gemaakt omdat de werkelijke realisatie nog kan afwijken.

Deze posten hebben geen invloed op het verwachte rekeningresultaat van dit jaar. De financiële effecten van de afschrijvingslasten worden als autonome ontwikkeling in de komende perspectiefnota verwerkt. Indien het krediet ten laste van de reserve Onderhanden werk komt wordt het effect hiervan verwerkt na afsluiten van het krediet.

Bedragen x € 1.000

Krediet	Bedrag afwijking	Reeds eerder geautoriseerd	Voorstel autorisatie in najaarsrapportage 2021	Krediet afsluiten
Programma 2 Ruimte				
800043 1-M Subs voorkoming vervolgschade Westermartoren*	50	50		n
800058 Nieuwe omgevingswet 2018*	-275		-275	n
8104078 1-M Verkoopopbrengst Bantegaplein*	89	89		n
8104105 1-M Driesprong Huisterheide Sint Nicolaasga*	-51		-51	n
8104108 Entree Museum Joure	-117	-113	-4	n
8104134 Herinrichting Van der Walplein Sloten	-155	-177	22	n
Programma 4 Leefbaarheid en onderwijs				
800109 1-M Procesbegeleiding/bouwkundig advies Brûsplak*	-41	0	-41	n
Totaal programma 2	-500	-151	-349	
Programma 3 Economie				
8104138 1-M Vraagbundeling glasvezel*	385	385		n
Totaal programma 3	385	385	0	
	-115	234	-349	
* Waarvan tlv/tgv de reserve Onderhanden werk	157	524	-367	